

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
YVES BOT
prednesené 18. júla 2017¹

Vec C-42/17

**Trestné konanie
proti
M. A. S.
a
M. B.**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Corte costituzionale (Ústavný súd, Taliansko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana finančných záujmov Európskej únie – Článok 325 ZFEÚ – Trestné konanie týkajúce sa trestných činov v oblasti dane z pridanej hodnoty (DPH) – Potenciálne poškodzovanie finančných záujmov Únie – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca absolútne premlčacie doby, ktoré môžu mať za následok beztrestnosť trestných činov – Rozsudok z 8. septembra 2015, Taricco a i. (C-105/14, EU:C:2015:555) – Zásady ekvivalencie a efektivity – Nepripustnosť predmetnej právnej úpravy – Povinnosť vnútroštátneho súdu zdržať sa uplatňovania tejto právnej úpravy v prípade, že by ‚v značnom počte prípadov závažných podvodov‘ poškodzujúcich finančné záujmy Únie bránila uloženiu účinných a odstrašujúcich trestov alebo že by stanovila dlhšie premlčacie doby pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy dotknutého členského štátu než pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie – Bezprostredná uplatniteľnosť tejto povinnosti na prebiehajúce konania v súlade so zásadou *tempus regit actum* – Súlad so zásadou zákonnosti trestných činov a trestov – Rozsah a právna sila tejto zásady v právnom poriadku dotknutého členského štátu – Zahŕnutie pravidiel premlčania do pôsobnosti tejto zásady – Hmotnoprávny charakter uvedených pravidiel – Článok 4 ods. 2 ZEÚ – Rešpektovanie národnej identity dotknutého členského štátu – Charta základných práv Európskej únie – Články 49 a 53“

I. Úvod

1. V rámci tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa Corte costituzionale (Ústavný súd, Taliansko) Súdneho dvora pýta, do akej miery sú vnútroštátne súdy povinné podriaďiť sa povinnosti, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku z 8. septembra 2015, Taricco a i.², ktorou je zdržať sa uplatňovania pravidiel obsiahnutých v článku 160 poslednom odseku a v článku 161 druhom odseku codice penale (trestný zákon, ďalej len „trestný zákon“) v rámci prebiehajúcich trestných konaní.

2. V tomto rozsudku Súdny dvor, vychádzajúc z rozsudku z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson³, potvrdil, že podvody s daňou z pridanej hodnoty (DPH) môžu predstavovať podvody poškodzujúce finančné záujmy Európskej únie.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² C-105/14, ďalej len „rozsudok Taricco a i.“, EU:C:2015:555.

³ C-617/10, EU:C:2013:105.

3. Súdny dvor uviedol, že ustanovenia trestného zákona tým, že okrem iného v prípade prerušenia plynutia premlčania zavádzajú pravidlo, podľa ktorého dĺžka premlčacej doby nemôže byť v žiadnom prípade predĺžená viac ako o štvrtinu svojej pôvodnej dĺžky, majú s prihliadnutím na zložitosť a dĺžku trestných konaní začatých pre závažné podvody s DPH za následok beztrestnosť týchto podvodov, keďže tieto trestné činy sa vo všeobecnosti premlčujú predtým, ako môže byť konečným súdnym rozhodnutím uložený zákonom stanovený trest. Súdny dvor rozhodol, že takáto situácia tak ohrozuje plnenie záväzkov, ktoré členským štátom ukladá článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ.

4. S cieľom zabezpečiť efektivitu boja proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Únie teda Súdny dvor vyzval vnútroštátne súdy na to, aby sa v prípade potreby zdržali uplatňovania týchto ustanovení.

5. V rámci tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania Corte costituzionale (Ústavný súd) tvrdí, že táto povinnosť môže byť v rozpore s najvyššou zásadou jeho ústavného poriadku, zásadou zákonnosti trestných činov a trestov (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), zakotvenou v článku 25 ods. 2 Costituzione (ústava, ďalej len „talianska Ústava“), a narušať tak ústavnú identitu Talianskej republiky.

6. Corte costituzionale (Ústavný súd) zdôrazňuje, že zásada zákonnosti trestných činov a trestov, tak ako sa vykladá v talianskom právnom poriadku, zaručuje vyššiu úroveň ochrany, než je úroveň ochrany vyplývajúca z výkladu článku 49 Charty základných práv Európskej únie⁴, keďže sa vzťahuje aj na stanovenie premlčacích dôb, ktoré sa uplatňujú na trestný čin, a v dôsledku toho bráni tomu, aby vnútroštátny súd uplatnil na prebiehajúce konanie dlhšiu premlčaciu dobu, než je premlčacia doba stanovená v čase, keď bol tento trestný čin spáchaný (zásada zákazu retroaktivity prísnejšieho trestného zákona).

7. Corte costituzionale (Ústavný súd) pritom zdôrazňuje, že povinnosť, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., núti taliansky trestný súd k tomu, aby na trestné činy, ktoré boli spáchané pred uverejnením tohto rozsudku 8. septembra 2015 a ktoré ešte nie sú premlčané, uplatňovali dlhšie premlčacie doby, než sú premlčacie doby, ktoré boli pôvodne stanovené v deň spáchania týchto trestných činov. Tento súd okrem toho uvádza, že táto povinnosť nie je založená na žiadnom určitom právnom základe, a navyše že sa opiera o kritériá, ktoré sú podľa jeho názoru vágnymi. V dôsledku uvedeného táto povinnosť vedie k tomu, že sa vnútroštátnemu súdu priznáva miera voľnej úvahy, ktorá so sebou môže prinášať nebezpečenstvo svojoľnosti a ktorá okrem toho prekračuje obmedzenia jeho súdnej právomoci.

8. Vzhľadom na to, že talianska Ústava zaručuje vyššiu úroveň ochrany základných práv, než je úroveň ochrany uznaná v práve Únie, Corte costituzionale (Ústavný súd) tvrdí, že článok 4 ods. 2 ZEÚ a článok 53 Charty tak vnútroštátnym súdom umožňujú odmietnuť splnenie povinnosti, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i.

9. Corte costituzionale (Ústavný súd) sa preto svojimi tromi prejudiciálnymi otázkami Súdneho dvora pýta, či článok 325 ZFEÚ, tak ako ho Súdny dvor vyložil v rozsudku Taricco a i., ukladá vnútroštátnym súdom povinnosť zdržať sa uplatňovania predmetných pravidiel premlčania aj v takom prípade, že po prvé sa na tieto pravidlá v právnom poriadku dotknutého členského štátu vzťahuje zásada zákonnosti trestných činov a trestov, a ako také sú tieto pravidlá súčasťou trestného práva hmotného, po druhé, že takáto povinnosť vychádza z nedostatočne určitého právneho základu, a napokon po tretie, že je táto povinnosť v rozpore s najvyššími zásadami talianskeho ústavného poriadku alebo s neodňateľnými ľudskými právami, tak ako ich priznáva talianska Ústava.

4 Ďalej len „Charta“.

10. Corte costituzionale (Ústavný súd) vo svojom rozhodnutí, ktorým podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, nielenže predkladá Súdnemu dvoru tieto tri prejudiciálne otázky, ale tiež mu radí, ako by bolo vhodné naformulovať odpoveď s cieľom vyhnúť sa spusteniu procesu tzv. „proti-medzi“⁵. V tejto súvislosti mi toto rozhodnutie vnútroštátneho súdu pripomína prejudiciálnu otázku, ktorú sformuloval Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavný súd, Nemecko) v rámci veci, v ktorej bol vydaný rozsudok zo 16. júna 2015, Gauweiler a i.⁶ Corte costituzionale (Ústavný súd) totiž veľmi jasne vyjadruje, že v prípade, že by Súdny dvor mal trvať na svojom výklade článku 325 ZFEÚ v rovnakom znení, akým je znenie sformulované v rozsudku Taricco a i., Corte costituzionale (Ústavný súd) by potom mohol vyhlásiť, že vnútroštátny zákon týkajúci sa ratifikácie a vykonania Lisabonskej zmluvy – v rozsahu, v akom ratifikuje a vykonáva článok 325 ZFEÚ, – je v rozpore s najvyššími zásadami jeho ústavného poriadku, čím by tak zbavil vnútroštátne súdy ich povinnosti podriaďiť sa rozsudku Taricco a i.

11. V týchto návrhoch predostriem dôvody, pre ktoré nie je otázkou spochybnenie samotnej zásady, ktorú Súdny dvor stanovil v tomto rozsudku a podľa ktorej je vnútroštátny súd v prípade potreby povinný zdržať sa uplatňovania pravidiel obsiahnutých v článku 160 poslednom odseku a v článku 161 druhom odseku trestného zákona, s cieľom zabezpečiť účinný a odstrašujúci trest za podvody poškodzujúce finančné záujmy Únie.

12. Po prvé vysvetlím, že príliš reštriktívny výklad pojmu prerušenie premlčania a pojmu úkony, ktoré vedú k prerušeniu plynutia premlčacej doby – t. j. výklad vyplývajúci z kombinácie predmetných ustanovení – tým, že pripravuje orgány činné v trestnom konaní o primeranú lehotu na to, aby konania začaté proti podvodom s DPH dovedli do konca, zjavne nie je prispôsobený požiadavke trestu za porušovanie finančných záujmov Únie a ani nemá odstrašujúci účinok potrebný na predchádzanie páchaniu nových trestných činov, čím tak porušuje hmotnoprávnu časť, ale tiež tú, ktorú by som mohol označiť za „procesnoprávnu“ časť článku 325 ZFEÚ.

13. V tejto súvislosti vysvetlím, že vzhľadom na znenie článku 49 Charty a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa rozsahu zásady zákonnosti trestných činov a trestov, ktorá je zakotvená v článku 7 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného 4. novembra 1950 v Ríme⁷, nič nebráni tomu, aby sa vnútroštátny súd v rámci plnenia záväzkov, ktoré má na základe práva Únie, zdržal uplatňovania ustanovení uvedených v článku 160 poslednom odseku a v článku 161 druhom odseku trestného zákona na prebiehajúce konania.

14. Na tento účel uvediem kritériá, na základe ktorých je vnútroštátny súd takouto povinnosťou viazaný. Tak ako sa domnieva Corte costituzionale (Ústavný súd), s ktorého názorom v tomto smere súhlasím, sa totiž s cieľom zabezpečiť potrebnú predvídateľnosť tak v trestnom konaní, ako aj v hmotnoprávnom trestnom práve znenie rozsudku Taricco a i. musí spresniť. V tejto súvislosti navrhmem, aby sa kritérium, ktoré stanovuje tento rozsudok, nahradilo kritériom založeným iba na povahe trestného činu.

5 Tento proces je založený na myšlienke, podľa ktorej zatiaľ čo taliansky právny poriadok uznáva a pripúšťa obmedzenie svojej suverenity na základe práva Únie, zároveň stanovuje hranice tohto obmedzenia na účely ochrany základných hodnôt, na ktorých je založený jeho právny poriadok. Pozri v tejto súvislosti spresnenia, ktoré Talianska republika uviedla v rámci pripomienok predložených vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok zo 16. júna 2015, Gauweiler a i. (C-62/14, EU:C:2015:400), ako aj rozsudok Corte costituzionale (Ústavný súd) č. 183/73, na ktorý sa odkazuje v bode 7 týchto pripomienok: „Na základe článku 11 [talianskej] Ústavy boli obmedzenia suverenity odsúhlasené na jediný účel, ktorým je dosiahnutie v ňom stanovených cieľov... treba tak vylúčiť, aby takéto obmedzenia... v každom prípade mohli mať za následok to, že by orgány EHS mali neprípustnú právomoc porušovať základné zásady nášho ústavného poriadku alebo neodňateľné ľudské práva... Je zjavné, že ak by sa mal niekedy poskytnúť až tak odlišný výklad článku 189, súdne preskúmanie zo strany Corte costituzionale [(Ústavný súd)], pokiaľ ide o trvanie na tom, aby bola zmluva v súlade s vyššie uvedenými základnými zásadami, by ostalo zaručené“.

6 C-62/14, EU:C:2015:400.

7 Ďalej len „EDLP“.

15. Napokon predostriem dôvody, na základe ktorých sa domnievam, že vytváranie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti si vyžaduje, aby v súčasnosti bolo trestanie trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie sprevádzané harmonizáciou pravidiel premlčania v Únii a osobitne pravidiel, ktorými sa riadi prerušenie premlčania.

16. Po druhé, vychádzajúc zo zásad, ktoré Súdny dvor stanovil v rozsudku z 26. februára 2013, Melloni⁸, vysvetlím, že článok 53 Charty podľa môjho názoru neumožňuje súdnemu orgánu členského štátu odmietnuť splnenie povinnosti, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., s tým, že ako dôvod uvediem, že táto povinnosť nerešpektuje vyšší štandard ochrany základných práv zaručený ústavou tohto štátu.

17. Napokon po tretie predostriem dôvody, na základe ktorých bezprostredná uplatniteľnosť dlhšej premlčacej doby, ktorá by vyplynula zo splnenia uvedenej povinnosti, nemôže podľa môjho názoru narúšať národnú identitu Talianskej republiky, a tak porušovať znenie článku 4 ods. 2 ZEÚ.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Zmluva o EÚ

18. Článok 4 ods. 2 ZEÚ stanovuje, že Únia rešpektuje národnú identitu členských štátov, obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch. Podľa odseku 3 tohto ustanovenia sa Únia a členské štáty v súlade so zásadou lojálnej spolupráce musia vzájomne rešpektovať a vzájomne si pomáhať pri vykonávaní úloh, ktoré vyplývajú zo Zmlúv. Členské štáty tak musia prijať všetky opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy, aby zabezpečili plnenie záväzkov vyplývajúcich zo Zmlúv alebo z aktov inštitúcií Únie.

19. Podľa článku 325 ZFEÚ majú Únia a členské štáty povinnosť zamedzovať „podvody a iné protiprávne konanie poškodzujúce finančné záujmy Únie“ a poskytovať týmto záujmom „účinnú ochranu“.

2. Charta

20. Článok 47 druhý odsek Charty stanovuje:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. ...“

21. Článok 49 Charty s názvom „Zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu. Ak po spáchaní trestného činu zákon ustanovuje miernejší trest, uloží sa tento trest.“

⁸ C-399/11, EU:C:2013:107.

22. Podľa článku 52 ods. 3 Charty:

„V rozsahu, v akom táto charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v [EDLP], zmysel a rozsah týchto práv je rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore. Toto ustanovenie nebráni tomu, aby právo Únie priznávalo širší rozsah ochrany týchto práv.“

23. Článok 53 Charty stanovuje:

„Žiadne ustanovenie tejto charty sa nesmie vykladať tak, že obmedzuje alebo poškodzuje ľudské práva a základné slobody uznané v rámci príslušného rozsahu ich pôsobnosti, právom Únie, medzinárodným právom a medzinárodnými zmluvami, ktorých zmluvnou stranou je Únia alebo všetky členské štáty, a najmä [EDLP], ako aj ústavami členských štátov.“

B. Talianske právo

1. Talianska Ústava

24. Článok 25 ods. 2 talianskej Ústavy stanovuje, že „páchateľa trestného činu možno trestať iba na základe zákona, ktorý nadobudol účinnosť pred spáchaním tohto činu“.

2. Ustanovenia trestného zákona týkajúce sa premlčania trestných činov

25. Premlčanie predstavuje jeden z dôvodov zániku trestných činov (knihy I hlava VI, kapitola I trestného zákona). Jeho právna úprava bola zásadne zmenená na základe legge n° 251, 5 dicembre 2005 (zákon č. 251 z 5. decembra 2005)⁹.

26. Podľa článku 157 ods. 1 trestného zákona sa trestný čin premlčuje po uplynutí časového obdobia, ktoré je rovnako dlhé ako doba maximálneho trestu stanoveného zákonom, za predpokladu, že toto časové obdobie nie je kratšie ako 6 rokov pre zločiny a 4 roky pre prečiny.

27. Článok 158 tohto zákona upravuje začiatok premlčacej doby takto:

„Premlčacia doba začína plynúť odo dňa dokonania trestného činu alebo v prípade trestných činov v štádiu pokusu alebo pokračovacích trestných činov odo dňa, kedy sa konanie páchateľa pri pokuse trestného činu skončilo, resp. odo dňa ukončenia pokračovacieho trestného činu.

...“

28. Podľa článku 159 uvedeného zákona, ktorý sa týka pravidiel spočívania premlčania:

„Premlčanie spočíva vo všetkých prípadoch, kedy osobitné zákonné ustanovenie stanovuje prerušenie postupu, trestného konania alebo doby predbežného zadržania, ako aj v týchto prípadoch:

1. povolenie stíhania;
2. postúpenie veci inému súdu;
3. prerušenie postupu alebo trestného konania z dôvodov prekážky účasti na pojednávaní účastníkov konania alebo obhajcov, alebo na žiadosť obvineného či jeho advokáta. ...

⁹ GURI č. 285 zo 7. decembra 2005, s. 5, ďalej len „zákon ex-Cirielli“.

...

Premlčanie plynie znova odo dňa, kedy zanikol dôvod tohto spočívania.

...“

29. Článok 160 toho istého zákona upravujúci prerušenie premlčania stanovuje:

„Premlčanie sa prerušuje na základe rozsudku alebo trestného rozkazu.

Premlčanie sa prerušuje aj na základe uznesení o osobných predbežných opatreniach [a] uznesení o nariadení predbežného pojednania obžaloby.

Ak bolo premlčanie prerušené, odo dňa prerušenia začína plynúť nová premlčacia doba. V prípade, že existuje viacero úkonov, ktoré vedú k prerušeniu plynutia premlčacej doby, premlčacia doba začína plynúť od neskoršieho z nich; premlčacie doby podľa článku 157 však nemožno v nijakom prípade predĺžiť nad rámec premlčacích dôb uvedených v článku 161 druhom odseku [trestného zákona], s výnimkou trestných činov stanovených v článku 51 ods. 3a a 3c [codice di procedura penale (trestný poriadok)].“

30. Podľa článku 161 trestného zákona, ktorý sa týka účinkov spočívania a prerušenia premlčania:

„Účinky spočívania a prerušenia premlčania sa vzťahujú na všetkých páchatelov trestného činu.

S výnimkou stíhania trestných činov podľa článku 51 ods. 3a a 3c trestného poriadku nemôže prerušenie premlčania v žiadnom prípade viesť k predĺženiu premlčacej doby o viac než štvrtinu jej maximálnej dĺžky podľa...“

III. Skutkový stav

A. Rozsudok Taricco a i.

31. Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý sformuloval Tribunale di Cuneo (súd v Cuneo, Taliansko), sa týka výkladu článkov 101, 107 a 119 ZFEÚ, ako aj článku 158 smernice 2006/112/ES¹⁰ vzhľadom na vnútroštátnu právnu úpravu týkajúcu sa premlčania trestných činov, tak ako je stanovená v článku 160 poslednom odseku a v článku 161 druhom odseku trestného zákona.

32. Tento návrh bol predložený v rámci trestného konania začatého proti viacerým osobám, ktoré boli obvinené z toho, že založili a zosnovali zločineckú skupinu na účely páchania rôznych trestných činov v oblasti DPH.

33. V rozsudku Taricco a i., ktorý bol vydaný 8. septembra 2015, Súdny dvor rozhodol, že taká vnútroštátna právna úprava, akou je predmetná právna úprava, ktorá v rozhodnom čase z pohľadu skutkových okolností veci samej, stanovovala, že úkon, ktorý vedie k prerušeniu plynutia premlčacej doby a spadá do rámca trestných stíhaní týkajúcich sa závažných podvodov v oblasti DPH, má za následok predĺženie premlčacej doby iba o štvrtinu jej pôvodnej dĺžky, môže ohroziť plnenie záväzkov uložených členským štátom článkom 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ v prípade, že by táto vnútroštátna právna

¹⁰ Smernica Rady z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, 2006, s. 1).

úprava v značnom počte prípadov závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie bránila uloženiu účinných a odstrašujúcich trestov, alebo že by stanovila dlhšie premlčacie doby pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy dotknutého členského štátu, než pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie.

34. Súdny dvor totiž konštatoval, že dotknuté ustanovenia majú z dôvodu, že v prípade prerušenia plynutia premlčania zavádzajú pravidlo, podľa ktorého dĺžka premlčacej doby nemôže byť v žiadnom prípade predĺžená viac ako o štvrtinu svojej pôvodnej dĺžky s prihliadnutím na zložitosť a dĺžku trestných konaní vedúcich k prijatiu konečného rozsudku, za následok neutralizáciu časového účinku dôvodu, ktorý viedol k prerušeniu plynutia premlčania. Na základe týchto skutočností Súdny dvor uviedol, že skutkové okolnosti zakladajúce trestný čin závažného podvodu nie sú v značnom počte prípadov potrestané.

35. V dôsledku uvedeného Súdny dvor s cieľom zabezpečiť plný účinok článku 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ usúdil, že vnútroštátny súd je v prípade potreby povinný zdržať sa uplatňovania ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré by dotknutému členskému štátu mohli brániť v plnení záväzkov, ktoré mu toto ustanovenie ukladá.

B. Otázky ústavnosti, s ktorými sa Corte suprema di cassazione (Kasačný súd, Taliansko) a Corte d'appello di Milano (Odvolací súd Miláno, Taliansko) obrátili na Corte costituzionale (Ústavný súd)

36. Corte suprema di cassazione (Kasačný súd) a Corte d'appello di Milano (Odvolací súd Miláno), na ktorých prebiehali konania týkajúce sa závažných podvodov v oblasti DPH, sa domnievali, že neuplatnenie článku 160 posledného odseku a článku 161 druhého odseku trestného zákona na situácie, ktoré predchádzali dátumu uverejnenia rozsudku Taricco a i., by malo za dôsledok retroaktívne sprísnenie režimu trestnosti, čo je v rozpore so zásadou zákonnosti trestných činov a trestov, zakotvenou v článku 25 ods. 2 talianskej Ústavy.

37. Uvedené súdy sa preto obrátili na Corte costituzionale (Ústavný súd) s otázkou ústavnosti týkajúcou sa článku 2 legge n. 130, 2 agosto 2008, (zákon č. 130 z 2. augusta 2008)¹¹, v rozsahu, v akom povoľuje ratifikáciu Lisabonskej zmluvy a vykonanie okrem iného článku 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ, na základe ktorého Súdny dvor stanovil predmetnú povinnosť.¹²

IV. Rozhodnutie vnútroštátneho súdu

A. O rozsahu a právnej sile zásady zákonnosti trestných činov a trestov v talianskom právnom poriadku

38. Corte costituzionale (Ústavný súd) vo svojom rozhodnutí, ktorým podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, v prvom rade zdôrazňuje, že v talianskom právnom poriadku zásada zákonnosti trestných činov a trestov bráni tomu, aby sa vnútroštátny súd zdržal uplatňovania ustanovení uvedených v článku 160 poslednom odseku a v článku 161 druhom odseku trestného zákona na prebiehajúce konania.

¹¹ Riadna príloha GURI č. 185 z 8. augusta 2008.

¹² Niektoré vnútroštátne súdy však zaujali odlišné stanovisko: pozri rozsudky č. 2210/16 Corte suprema di cassazione (Kasačný súd), 3. trestný senát, z 20. januára 2016 [v ktorom Corte suprema di cassazione (Kasačný súd) uplatňuje zásady stanovené v rozsudku Taricco a i., pričom tento súd sa domnieva, že režim premlčania je svojou povahou režimom procesného charakteru, a usudzuje, že nie je potrebné položiť otázku ústavnosti na Corte costituzionale (Ústavný súd)], č. 7914/16 Corte di cassazione (Kasačný súd), 4. trestný senát, z 26. februára 2016 [v ktorom Corte di cassazione (Kasačný súd) potvrdzuje túto povinnosť neuplatňovať režim premlčania iba v prípadoch, že konanie reálne nie je premlčané], a napokon č. 44584/16 Corte di cassazione (Kasačný súd), 3. trestný senát, z 24. októbra 2016 [v ktorom Corte di cassazione (Kasačný súd) stanovuje uplatniteľné kritériá na zdržanie sa uplatnenia predmetných vnútroštátnych ustanovení].

39. Corte costituzionale (Ústavný súd) totiž uvádza, že na rozdiel od iných právnych poriadkov, v ktorých sa pravidlá premlčania v trestnom práve považujú za procesné pravidlá,¹³ v talianskom právnom poriadku sú pravidlá premlčania hmotnoprávnymi pravidlami, pričom sú neoddeliteľnou súčasťou zásady zákonnosti trestných činov a trestov, a tak ich nemožno uplatňovať retroaktívne na škodu trestne stíhanej osoby.

40. Corte costituzionale (Ústavný súd) uvádza, že článok 25 ods. 2 talianskej Ústavy tak priznáva zásade zákonnosti trestných činov a trestov širší rozsah, než je rozsah uznaný zdrojmi práva Únie, pretože sa neobmedzuje iba na zadefinovanie trestného činu a trestov, ktoré sa na neho uplatňujú, ale vzťahuje sa aj na všetky hmotnoprávne aspekty súvisiace s trestom, predovšetkým na stanovenie pravidiel premlčania, ktoré sa uplatňujú na trestný čin. Podľa tejto zásady tak trestný čin, trest, ktorý je za jeho spáchanie možné uložiť, a premlčacia doba musia byť vymedzené jasným, presne stanoveným a záväzným spôsobom v zákone, ktorý je účinný v čase spáchania skutku. Podľa vnútroštátneho súdu tak dodržiavanie tejto zásady musí komukoľvek umožniť poznať trestnoprávne následky svojho konania a zabrániť akekoľvek svojvoľnosti v rámci uplatňovania zákona.

41. V rámci konania vo veci samej pritom Corte costituzionale (Ústavný súd) tvrdí, že od dotknutých jednotlivcov nebolo možné rozumne očakávať, aby vzhľadom na normatívny rámec účinný v čase spáchania skutkov predvídali, že právo Únie, najmä článok 325 ZFEÚ, uloží vnútroštátnemu súdu povinnosť zdržať sa uplatňovania článku 160 posledného odseku a článku 161 druhého odseku trestného zákona, čím tak predĺži uplatniteľné premlčacie doby. Povinnosť, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., je preto podľa jeho názoru v rozpore s požiadavkami uvedenými v článku 7 EDLP.

42. Corte costituzionale (Ústavný súd) okrem toho zdôrazňuje, že zásada zákonnosti trestných činov a trestov je na čele neodňateľných ľudských práv a vo všetkých jej aspektoch ju treba považovať za najvyššiu zásadu talianskeho ústavného poriadku, v dôsledku čoho má táto zásada prednosť pred normami práva Únie, ktoré sú s ňou v konflikte.

43. Pokiaľ ide o kvalifikáciu pravidiel premlčania v trestnom práve, Corte costituzionale (Ústavný súd) stanovuje, že táto nepatrí do práva Únie, ale do ústavnej tradície každého z členských štátov.

44. Vzhľadom na to, že taliansky právny poriadok podľa jeho názoru priznáva vyšší štandard základných práv, než je štandard vyplývajúci z výkladu článku 49 Charty a článku 7 EDLP, Corte costituzionale (Ústavný súd) dodáva, že článok 53 Charty tak umožňuje vnútroštátnemu súdu zbaviť sa povinnosti stanovenej Súdnym dvorom v rozsudku Taricco a i.

45. Corte costituzionale (Ústavný súd) teda odlišuje prejednávajúcu vec od veci, v ktorej bol vydaný rozsudok z 26. februára 2013, Melloni¹⁴, pričom v uvedenej veci malo uplatnenie ústavných ustanovení Španielskeho kráľovstva priamy vplyv na prednosť práva Únie, predovšetkým na rozsah rámcového rozhodnutia 2009/299/SVV,¹⁵ a viedlo k narušeniu uniformity a jednotnosti práva Únie v oblasti založenej na vzájomnej dôvere medzi členskými štátmi.

13 V Belgicku, Nemecku a Francúzsku sa uplatňuje procesnoprávna koncepcia pravidiel premlčania. V iných členských štátoch, ako je napríklad Grécko, Španielsko, Lotyšsko, alebo Rumunsko a Švédsko, sú tieto pravidlá tak ako v talianskom právnom poriadku súčasťou trestného práva hmotného. V Poľsku alebo v Portugalsku sú pravidlá premlčania tak hmotnoprávnymi, ako aj procesnými pravidlami.

14 C-399/11, EU:C:2013:107

15 Rámcové rozhodnutie Rady z 26. februára 2009 o zmene a doplnení rámcových rozhodnutí 2002/584/SVV, 2005/214/SVV, 2006/783/SVV, 2008/909/SVV a 2008/947/SVV a o posilnení procesných práv osôb, podpore uplatňovania zásady vzájomného uznávania, pokiaľ ide o rozhodnutia vydané v neprítomnosti dotknutej osoby na konaní (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24).

46. V druhom rade Corte costituzionale (Ústavný súd) tvrdí, že povinnosť, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., je založená na nepresných kritériách, ktoré sú v rozpore so zásadou právnej istoty, a to vzhľadom na to, že vnútroštátny súd nie je schopný jednoznačným spôsobom vymedziť prípady, v ktorých podvod na finančných záujmoch Únie možno považovať za „závažný“, a prípady, v ktorých má uplatnenie predmetných pravidiel premlčania za následok beztretnosť v „značnom počte prípadov“. Takéto kritériá tak vytvárajú značné nebezpečenstvo svojvoľnosti.

47. V treťom rade sa vnútroštátny súd domnieva, že pravidlá, ktoré Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., sú v rozpore so zásadami, ktorými sa riadi oddelenie mocí.

48. V tejto súvislosti vnútroštátny súd uvádza, že premlčacie doby a spôsob výpočtu týchto lehôt musia byť vymedzené vnútroštátnym zákonodarcom na základe presne stanovených ustanovení a že súdnym orgánom tak neprináleží rozhodovať o ich obsahu osobitne v každom jednotlivom prípade. Corte costituzionale (Ústavný súd) sa pritom domnieva, že zásady stanovené v rozsudku Taricco a i. neumožňujú obmedziť mieru voľnej úvahy súdnych orgánov, pričom tieto orgány tak majú možnosť zdržať sa uplatnenia predmetných zákonných ustanovení, pokiaľ by usúdili, že tieto ustanovenia predstavujú prekážku potrestania trestného činu.

B. O ústavnej identite Talianskej republiky

49. Corte costituzionale (Ústavný súd) napokon v rámci rozhodnutia, ktorým podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, tvrdí, že článok 4 ods. 2 ZEU umožňuje vnútroštátnemu súdu zbaviť sa povinnosti, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., pretože táto povinnosť porušuje najvyššiu zásadu jeho ústavného poriadku, a v dôsledku toho môže narúšať národnú a predovšetkým ústavnú identitu Talianskej republiky.

50. Tento súd zdôrazňuje, že právo Únie, rovnako ako ani výklad tohto práva poskytnutý Súdnym dvorom, nemožno vnímať tak, že členskému štátu ukladá povinnosť vzdať sa najvyšších zásad svojho ústavného poriadku, ktoré definujú jeho národnú identitu. Vykonávanie rozsudku Súdneho dvora je tak podľa jeho názoru vždy podmienené súladom tohto rozsudku s ústavným poriadkom dotknutého členského štátu, pričom tento súlad musia posudzovať vnútroštátne orgány, a v Taliansku Corte costituzionale (Ústavný súd).

V. Prejudiciálne otázky

51. Vzhľadom na tieto úvahy Corte costituzionale (Ústavný súd) rozhodol prerušiť konanie o otázke ústavnosti článku 2 zákona č. 130 z 2. augusta 2008, týkajúceho sa ratifikácie a vykonania Lisabonskej zmluvy, a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa článok 325 ods. 1 a 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie vykladať v tom zmysle, že trestnému súdu ukladá povinnosť neuplatniť vnútroštátne právne predpisy o premlčaní, ktoré v značnom počte prípadov bránia potláčaniu závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, alebo ktoré stanovujú kratšie premlčacie doby pre podvody poškodzujúce finančné záujmy Únie než pre podvody poškodzujúce finančné záujmy štátu, a to aj v prípade, že toto neuplatnenie by vychádzalo z nedostatočne určitého právneho základu?
2. Má sa článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že trestnému súdu ukladá povinnosť neuplatniť vnútroštátne právne predpisy o premlčaní, ktoré v značnom počte prípadov bránia potláčaniu závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, alebo ktoré stanovujú kratšie premlčacie doby pre podvody poškodzujúce finančné záujmy Únie než pre podvody poškodzujúce finančné záujmy štátu, a to aj v prípade, že premlčanie je v právnom poriadku členského štátu súčasťou trestného práva hmotného a podlieha zásade zákonnosti?

3. Má sa rozsudok [Taricco a i.] vykladať v tom zmysle, že trestnému súdu ukladá povinnosť neuplatniť vnútroštátne právne predpisy o premlčaní, ktoré v značnom počte prípadov bránia potláčaniu závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, alebo ktoré stanovujú kratšie premlčacie doby pre podvody poškodzujúce finančné záujmy Únie než pre podvody poškodzujúce finančné záujmy štátu, a to aj v prípade, že toto neuplatnenie by bolo v rozpore s najvyššími zásadami ústavného poriadku členského štátu alebo s neodhateľnými ľudskými právami priznanými ústavou daného členského štátu?“

VI. Úvodné pripomienky

52. Predtým, ako pristúpim k preskúmaniu prejudiciálnych otázok, ktoré položil Corte costituzionale (Ústavný súd), považujem za vhodné uviesť zopár úvodných poznámok, ktoré sa týkajú predovšetkým kontextu, v akom bol rozsudok Taricco a i. vydaný, a ďalej prístupu, ktorý zvolili účastníci konania a Európska komisia na pojednávaní.

53. Po prvé by som rád uviedol, že vplyv pravidiel premlčania, ktoré sú uvedené v talianskom trestnom zákone, na efektívnosť trestného stíhania, či už bolo začaté pre zločin alebo prečin spáchaný na osobe alebo patrí do rámca ekonomickej a finančnej trestnej činnosti, nie je novou problematikou. Táto problematika už bola predmetom mnohých správ a odporúčaní adresovaných Talianskej republike, v ktorých boli kritizované najmä pravidlá a metóda výpočtu, ktoré sa uplatňujú na premlčanie, a predovšetkým reštriktívny výklad dôvodov prerušenia premlčania a existencie absolútnej premlčacej doby, ktorá sa nemôže ani prerušiť, ani nemôže spočívať.

54. Problémy, na ktoré poukázal Súdny dvor v rozsudku Taricco a i., pokiaľ ide o vplyv pravidiel premlčania, uvedených v článku 160 poslednom odseku a v článku 161 druhom odseku trestného zákona, na efektívnosť trestania podvodov s DPH, tak nie sú nové.

55. V prvom rade na vnútroštátnej úrovni súdne orgány veľmi skoro upozornili vnútroštátneho zákonodarcu na skutočnosť, že platné premlčacie doby neumožňujú dosiahnuť vydanie konečného súdneho rozhodnutia vo väčšine závažných a zložitých vecí týkajúcich sa korupcie,¹⁶ čo viedlo k vytvoreniu pracovnej skupiny (*ad hoc* komisia), ktorej úlohou bolo preštudovať existujúce možnosti, pokiaľ ide o reformu pravidiel premlčania, a ktorá zverejnila svoje výsledky 23. apríla 2013.¹⁷

56. Na úrovni Únie následne Komisia v roku 2014 venovala osobitnú štúdiu dôsledkom talianskeho režimu premlčania na účinný boj proti korupcii.¹⁸ Európska komisia tak uviedla, že „problematika právnej úpravy premlčania odjakživa vyvolávala vážne obavy [v tomto členskom štáte]“, pričom zdôraznila, že „premlčacia doba podľa talianskeho právneho poriadku spolu s dlhými súdnymi konaniami, pravidlá a metódy výpočtu vzťahujúce sa na premlčanie, nedostatočná pružnosť týkajúca sa

16 Pozri najmä primo rendiconto della attività 1° luglio 2010-30 giugno 2011, Procura della Repubblica presso il Tribunale ordinario di Milano, správa o činnosti 2010 – 2011, s. 12, bod 3.4 (Il problema prescrizione) a s. 16, bod 5.1 (La criminalità economica), dostupnú na tejto internetovej adrese: <http://www.procura.milano.giustizia.it/files/relazione-25-luglio-2011.pdf>, ako aj Bilancio di responsabilità sociale, 2011 – 2012, s. 28, dostupnú na tejto internetovej adrese: <http://www.procura.milano.giustizia.it/files/bilancio-sociale-procura-12-dic-2012.pdf>.

17 Commissione Fiorella – Per lo studio di possibile riforma della prescrizione, dostupné na tejto internetovej adrese: https://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_1_12_1.page;jsessionid=J2kpebY+SYa6GMnDwpBxPZ+7?facetNode_1=0_10&facetNode_2=3_1&facetNode_3=4_57&contentId=SPS914317&previousPage=mg_1_12.

18 Príloha 12 k správe Európskej únie o boji proti korupcii zo strany Komisie Rade a Európskemu parlamentu – Taliansko, z 3. februára 2014 [COM(2014) 38 final].

dôvodov prerušenia a zastavenia súdneho konania [dôvodov spočívania a prerušenia premlčania – *neoficiálny preklad*] a existencia absolútneho premlčania, ktoré nemôže byť zastavené alebo prerušené [ktoré nemôže byť ani prerušené, ani nemôže spočívať – *neoficiálny preklad*], viedlo a naďalej vedie k zamietnutiu vysokého počtu prípadov¹⁹.

57. Komisia, vychádzajúc z odporúčaní, ktoré adresovala Rada Talianskej republiky 9. júla 2013²⁰, teda vyzvala tento členský štát na revíziu existujúcich pravidiel, ktorými sa riadia premlčacie doby, s cieľom posilniť právny rámec postihovania korupcie.

58. Na úrovni Rady Európy v súčasnosti Európsky súd pre ľudské práva v rozsudkoch *Alikaj a iní v. Taliansko*²¹, ako aj *Cestaro v. Taliansko*²² tiež rozhodol, že mechanizmus premlčania, tak ako ho upravujú články 157 až 161 trestného zákona, môže vyvolávať protichodné účinky vo vzťahu k tým účinkom, ktoré si vyžaduje ochrana základných práv podľa EDLP v trestnoprávnej oblasti, pretože tento mechanizmus vedie k tomu, že závažné trestné činy ostávajú nepotrestané. Európsky súd pre ľudské práva preto rozhodol, že tento legislatívny rámec je nedostatočný²³ na to, aby zamedzoval a trestal porušovanie práva na život, ako aj mučenie a zlé zaobchádzanie.

59. V rozsudku *Cestaro v. Taliansko*²⁴, ktorý bol vydaný iba niekoľko mesiacov pred rozsudkom *Taricco a i.*, tak bola Talianska republika odsúdená z dôvodu porušenia článku 3 EDLP nielen v jeho hmotnoprávnej, ale aj procesnoprávnej časti, pričom Európsky súd pre ľudské práva poukázal na existenciu „štrukturálneho problému“, konkrétne „nedostatočnosť“ pravidiel premlčania, uvedených v talianskom trestnom zákone, na potrestanie mučenia a zabezpečenie dostatočne odradzujúceho účinku.²⁵ Následne na to, ako Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že tieto pravidlá premlčania môžu v praxi zabraňovať súdeniu a potrestaniu zodpovedných osôb, a to napriek všetkému úsiliu vynaloženému orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi, tento súd rozhodol, že talianske trestnoprávne predpisy, ktoré sa uplatňujú na tento druh trestných činov, sú vo vzťahu k požiadavke týkajúcej sa trestania „nedostatočnými“ a nemajú odradzujúci účinok, ktorý je potrebný na predchádzanie páchaniu ďalších podobných trestných činov. Európsky súd pre ľudské práva teda vyzval Taliansku republiku, aby prijala právne nástroje, ktorými bude možné dostatočným spôsobom trestať osoby zodpovedné za tieto porušovania, a zabránila tomu, aby tieto osoby mohli mať prospech z opatrení, ktoré sú v rozpore s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, pričom uplatňovanie pravidiel premlčania musí byť v súlade s požiadavkami EDLP.²⁶

60. Na politickejšej úrovni v súčasnosti Skupina štátov Rady Európy proti korupcii (GRECO) navyše vo svojich hodnotiacich správach z prvého (jún 2008), druhého (október 2008) a tretieho (október 2011) cyklu spojených hodnotení Talianska²⁷ uviedla, že hoci sa teoretická dĺžka premlčacej doby veľmi neodlišuje od premlčacej doby ostatných zmluvných štátov, metóda výpočtu premlčacej doby a úloha, ktorú zohrávajú ostatné faktory (ako napríklad zložitosť vyšetrovania týkajúceho sa korupcie, čas, ktorý

19 Pozri s. 8 a 9 tejto správy. Komisia poukazuje najmä na štúdiu *Timed Out: Statutes of Limitation and Prosecuting Corruption in EU Countries*, z novembra 2010, v ktorej mimovládna organizácia Transparency International preskúmala dopad premlčacích dôb v oblasti trestného stíhania korupcie v Európskej únii: od roku 2005 do roku 2010 bolo zastavené jedno konanie z desiatich z dôvodu uplynutia premlčacích dôb, pričom priemer ostatných členských štátov sa nachádza medzi 0,1 a 2 % (s. 11).

20 Odporúčanie, ktoré sa týka národného programu reforiem Talianska na rok 2013 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Talianska na roky 2012 – 2017 (Ú. v. EÚ C 217, 2013, s. 42), pozri odôvodnenie 12, ako aj odporúčanie 2.

21 Rozsudok ESPL z 29. marca 2011, CE:ECHR:2011:0329JUD004735708. Pozri predovšetkým § 95 a 97, ako aj § 108, v ktorom Európsky súd pre ľudské práva uvádza, že „vzhľadom na požiadavku urýchlenosti a náležitej pozornosti, ktorá je v kontexte predmetných pozitívnych povinností [článok 2 EDLP] implicitná, stačí poznamenať, že uplatnenie premlčania nepochybne patrí do kategórie týchto neprípustných „opatrení“ podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, pretože malo za dôsledok zabránenie odsúdenia“.

22 Rozsudok ESPL zo 7. apríla 2015, CE:ECHR:2015:0407JUD000688411.

23 Pozri rozsudok ESPL zo 7. apríla 2015, *Cestaro v. Taliansko* (CE:ECHR:2015:0407JUD000688411, § 225).

24 Rozsudok ESPL zo 7. apríla 2015, CE:ECHR:2015:0407JUD000688411.

25 Pozri § 225, 242 a 245 tohto rozsudku.

26 Pozri § 208 a 246 uvedeného rozsudku.

27 Do týchto správ je možné nahliadnúť na internetovej stránke GRECO (<http://www.coe.int/fr/web/greco/evaluations>) – hodnotenie jednotlivých krajín.

môže uplynúť medzi momentom spáchania trestného činu a momentom, kedy bol oznámený orgánom činným v trestnom konaní, dostupné opravné prostriedky, prietahy a prílišný nápad vecí na trestnoprávných súdoch), v značnej miere bránia efektívnosti platného režimu trestania v Talianskej republike.

61. Napokon, na medzinárodnej úrovni, Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) tiež v rámci svojich hodnotení týkajúcich sa uplatňovania Dohovoru o boji proti korupcii v medzinárodných obchodných transakciách²⁸ Talianskej republike odporučila predĺžiť absolútnu dĺžku premlčacej doby, ktorú stanovuje trestný zákon, a to tak, aby zabezpečilo efektívnosť trestných stíhaní trestných činov medzinárodnej korupcie, a tak dosiahnuť súlad s požiadavkami, ktoré stanovuje článok 6 uvedeného dohovoru.²⁹ Zdá sa, že práve na toto sa zaviazala Talianska republika v rámci návrhu zákona, ktorý schválil Senato (taliansky senát) 15. marca 2017.³⁰

62. Domnievam sa, že tieto skutočnosti majú význam pre pochopenie vnútroštátneho, ale aj európskeho kontextu, do ktorého patrí rozsudok Taricco a i.

63. Po druhé vzhľadom na rozpravu, ktorá sa uskutočnila na pojednávaní, je podľa môjho názoru dôležité poopraviť jednoznačný prístup, ktorý zastávajú účastníci konania a Komisia, prostredníctvom pripomenutia osobitosti, ktorou je samotná povaha trestného práva.

64. Trestné právo je totiž právom trestajúcim, ktoré je spojené so samotným pojmom verejného poriadku, a v prejednávanej veci verejného poriadku Únie. Toto právo tak musí udržiavať rovnováhu medzi dodržiavaním verejného poriadku, rovnosťou občanov pred zákonom v prípade, že ho prekročia, a zárukou procesných práv trestne stíhaných osôb. V žiadnom prípade pritom uplatnenie týchto záruk jednou zo strán, buď orgánu činného v trestnom konaní, alebo trestne stíhaného, nemôže viesť k subjektívnemu právu buď svojvoľne potrestať, alebo vyhnúť sa obvyklému a uväznenému následku spáchaných trestných činov.

VII. Analýza

65. V rámci svojich prvých dvoch prejudiciálnych otázok Corte costituzionale (Ústavný súd) spochybňuje súlad zásad a kritérií, ktoré Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., so zásadou zákonnosti trestných činov a trestov. V talianskom právnom poriadku táto zásada vyžaduje, aby bola premlčacia doba určená presne stanoveným spôsobom v ustanovení, ktoré je účinné v čase, keď boli skutky spáchané, a aby sa za žiadnych okolností nemohla uplatňovať retroaktívne v prípade, že je v neprospech trestne stíhanej osoby.

66. Talianska Ústava tak každému jednotlivcovi zaručuje právo na to, aby pred spáchaním protiprávneho činu vedel, či je tento čin trestným činom, a poznal trest a premlčaciu dobu, ktoré sa na tento trestný čin uplatňujú, pričom žiadnu z týchto skutočností nemožno následne zmeniť v neprospech dotknutej osoby.

28 Pozri najmä Taliansko: fáza 2, správa o uplatňovaní Dohovoru o boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách a odporúčania z roku 1997 o boji proti podplácaniu v medzinárodných obchodných transakciách z 29. novembra 2004, bod 146 a nasl., ako aj Taliansko: fáza 2, monitorovacia správa o plnení odporúčaní z fázy 2, Uplatňovanie dohovoru a revidovaného odporúčania z roku 1997 o boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách, z 23. marca 2007, odporúčanie 7 b), s. 17, a správu z fázy 3 o vykonávaní dohovoru OECD o boji proti podplácaniu Talianskom zo 16. decembra 2011, bod 94 a nasl. (správy dostupné na tejto internetovej adrese: <http://www.oecd.org/fr/daf/anti-corruption/italie-conventiondelocdesurlaluttecontrelacorrupcion.htm>).

29 Toto ustanovenie vyžaduje, aby sa zabezpečilo „primerané časové obdobie na vyšetrovanie a trestné stíhanie“.

30 Návrh zákona č. 1844 s názvom „Modifiche al codice penale in materia di prescrizione del reato“, dostupný na internetovej stránke talianskeho senátu: <http://www.senato.it/leg/17/BGT/Schede/Ddliter/45439.htm>.

67. Corte costituzionale (Ústavný súd) tvrdí, že povinnosť, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., však na základe toho, že od vnútroštátneho súdu vyžaduje, aby sa zdržal uplatňovania ustanovení, ktoré sú uvedené v článku 160 poslednom odseku a v článku 161 druhom odseku trestného zákona, v rámci prebiehajúcich konaní, čím by tak došlo k predĺženiu uplatniteľnej premlčacej doby, je v rozpore s touto zásadou.

68. Na podporu svojho prístupu Corte costituzionale (Ústavný súd) zdôrazňuje, že predmetné ustanovenia boli prijaté v záujme zabezpečenia dodržiavania primeranej dĺžky konania na jednej strane a zabezpečenia práv trestne stíhanej osoby na druhej strane. V tejto súvislosti treba pripustiť, že len na základe samotného rozsudku Taricco a i. nemožno poskytnúť odpoveď na kritiku zo strany vnútroštátneho súdu.

69. Bolo by však nespravodlivé prehnane kritizovať Súdny dvor za to, že takúto odpoveď neposkytol, keďže ani Tribunale di Cuneo (súd v Cuneo), ktorý je autorom prvého návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ani talianska vláda v rámci svojich písomných a ústnych pripomienok predložených v rámci veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Taricco a i., neuviedli osobitosti súvisiace s povahou a pravidlami, ktorými sa v talianskom právnom poriadku riadi režim premlčania, pričom sú však tieto osobitosti ústrednou témou návrhu na začatie prejudiciálneho konania a v súčasnosti na ne poukazuje Corte costituzionale (Ústavný súd).

70. Preto práve na základe tohto dodatočného návrhu talianskych súdov navrhnem Súdnemu dvoru, aby svoju prvú odpoveď doplnil.

71. Otázkou totiž nie je spochybnenie samotnej zásady, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i. a podľa ktorej je vnútroštátny súd povinný zdržať sa uplatňovania pravidiel obsiahnutých v článku 160 poslednom odseku a v článku 161 druhom odseku trestného zákona, s cieľom zabezpečiť účinný a odstrašujúci trest za podvody poškodzujúce finančné záujmy Únie, ale skôr opätovné zaoberanie sa kritériami, na základe ktorých treba túto povinnosť plniť.

A. O zásade stanovenej Súdnym dvorom v rozsudku Taricco a i.

72. Stanovisko, ktoré vyjadruje Corte costituzionale (Ústavný súd), sa sústreďí na koncepty, ktorých prvky, tak ako ich tento súd vymedzuje, narážajú najmä na zásadu efektivity práva Únie a z tohto dôvodu sú s ňou v rozpore.

73. Predtým, ako pristúpim k analýze položených otázok, je preto potrebné veľmi presne identifikovať dôvody vedúce k takémuto záveru.

74. Po prvé, pokiaľ ide o zásadu zákonnosti trestných činov a trestov, ktorá sa tiež nazýva zásadou zákonnosti v trestnom práve, táto predstavuje jednu zo základných zásad moderného trestného práva. Túto zásadu stanovil najmä taliansky trestnoprávny teoretik Cesare Beccaria, ktorý vo svojom slávnom pojednaní *O zločinoch a trestoch*³¹, odkazuje na prácu Montesquieuh³².

75. Tradične sa pripúšťa, že v súlade s touto zásadou nemožno niekoho obviňovať z trestného činu a nemožno uložiť žiaden trest, pokiaľ tento trestný čin a trest neboli stanovené a vymedzené zákonom pred tým, ako boli skutky spáchané.

31 BECCARIA, C.: *O zločinoch a trestoch*. Bratislava: Kalligram, 2009.

32 MONTESQUIEU, Charles de Secondat: *Duch zákonov* (kniha XI, kapitola VI, O anglickej ústave [voľný preklad]). Bratislava: Tatran, 1989.

76. V rámci prejednávanej veci táto zásada predstavuje problém iba z toho dôvodu, že talianska právna úprava k tejto Beccariovej definícii pridáva, že súčasťou tejto zásady je aj režim premlčania a že páchateľ tak má nadobudnuté právo na to, aby sa akékoľvek trestné stíhanie odohrávalo v režime takých pravidiel premlčania, ktoré existovali v čase, keď trestný čin spáchal.

77. Po druhé, pokiaľ ide o premlčanie, v prejednávanej veci s právom Únie nie je v rozpore jeho samotná zásada, ale jeho režim, tiež z dôvodu osobitostí zavedených talianskou právnou úpravou, pokiaľ ide o uplatňovanie dvoch inštitútov, ktorými sú spočívanie a prerušenie premlčania.

78. Z hľadiska prerušenia premlčania totiž predmetné ustanovenia obmedzujú prípady, v ktorých môže byť plynutie premlčania prerušené, tak, že ho vyhradzuje iba pre prípad procesných úkonov, ktorých je málo, a prípadne boli vykonané oneskorene, a ktoré majú navyše obmedzené účinky. V prípade, že teda dôjde k úkonu, ktorý vedie k prerušeniu plynutia premlčacej doby, tento úkon nemá za dôsledok to, že začne plynúť nová premlčacia doba, ktorej dĺžka je totožná s pôvodnou premlčacou dobou, ale len to, že sa premlčacia doba predĺži iba o štvrtinu svojej pôvodnej dĺžky, pričom v rámci takto predĺženej premlčacej doby navyše nemôže dôjsť ani k novému spočívaniu, ani k novému prerušeniu, a takéto predĺženie sa tak v priebehu konania môže uskutočniť iba raz.

79. Na základe ustanovení článku 160 poslednom odseku v spojení s článkom 161 druhým odsekom talianskeho trestného zákona je tak stanovená absolútna dĺžka uplatniteľnej premlčacej doby. Premlčacia doba sa tak stáva nedotknuteľnou a v tejto súvislosti na seba berie podobu preklúzie, preklúzia sa totiž tradične vymedzuje ako lehota, v rámci ktorej treba niečo vykonať, ktorú stanovuje zákon a ktorá na rozdiel od premlčania nemôže ani spočívať, ani ju nie je možné prerušiť.³³ Toto ponímanie je v rozpore so samotným poňatím premlčania, pričom autori tieto dva pojmy stavajú do protikladu.

80. Tak ako som uviedol, rozsudok Taricco a i. neobsahuje všetky elementy na to, aby mohol čeliť prístupu zastávanému Corte costituzionale (Ústavný súd), ktorý na podporu tohto prístupu uvádza záujem na zabezpečení dodržiavania primeranej dĺžky konania na jednej strane a zabezpečenie práv trestne stíhanej osoby na druhej strane.

81. V skutočnosti sa treba zamyslieť nad zdrojom existujúceho nesúladu medzi režimom premlčania upraveným v článku 160 poslednom odseku a v článku 161 druhom odseku talianskeho trestného zákona a požiadavkou rešpektovania efektivity práva Únie.

82. Právo je efektívne iba vtedy, ak sa jeho porušovanie trestá.

83. Pokiaľ právo Únie s cieľom zabezpečiť svoju ochranu vyžaduje, aby sa každé porušenie trestalo, každý systém, ktorého úlohou je ho vykonávať, no ktorého dôsledkom je v skutočnosti neexistencia trestu alebo zjavné a významné riziko beztrestnosti, je už zo svojej podstaty v rozpore so zásadou prednosti práva Únie a zásadou efektivity, na ktorej je založený okrem iného článok 325 ZFEÚ.

84. Je to tak v prejednávanom prípade?

85. Moja odpoveď je, že áno, a je založená na zisteniach, ktoré sa týkajú najmä samotnej povahy trestných činov spáchaných na finančných záujmoch Únie, a predovšetkým ich v podstate medzinárodného charakteru.

33 Pozri CORNU, G.: *Vocabulaire juridique*. Paris: Presses universitaires de France, 2011.

86. Je nutné, aby na základe vyšetrovaní vedených v rámci tejto hospodárskej a finančnej trestnej činnosti bolo umožnené preukázať význam podvodu, pokiaľ ide o jeho trvanie, rozmery a prospech, ktorý sa ním získal. Predstavme si pritom čas potrebný na vyšetrovanie týkajúce sa kolotočového podvodu s DPH³⁴, do ktorého sú zapojené fiktívne spoločnosti rozmiestnené na území viacerých členských štátov, spolupáchatelia a účastníci na trestnom čine s rozdielnou štátnou príslušnosťou a ktorý si vyžaduje technické vyšetrovanie, mnohonásobné vypočúvania a konfrontácie, ako aj významný účtovný a finančný audit a využitie opatrení medzinárodnej súdnej a policajnej spolupráce. V priebehu súdneho konania musia súdne orgány náležite viesť zložité trestné konanie na to, aby pri súčasnom rešpektovaní záruk spravodlivého konania zistili, v akej miere jednotlivé trestne stíhané osoby nesú vinu, a tiež sa musia vyrovnávať so stratégiou obhajoby zvolenej advokátmi a ďalšími špecializovanými odborníkmi, spočívajúcej v tom, aby sa konanie predlžovalo, až pokiaľ nebude premlčané.

87. Vo veciach, ktoré majú takúto povahu, sa tak konečný termín, v ktorom musí byť ukončené vyšetrovanie a súdne konanie, zdá ako pravidelne nepostačujúci a príslušné správy vypracované na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni skutočne preukazujú systémový charakter konštatovanej neschopnosti. Riziko beztrestnosti v tomto prípade nemožno pripísať na vrub prietahov, nadržovania alebo nedbanlivosti zo strany súdnych orgánov, ale na vrub zákonného rámca, ktorý je nedostatočný na postihovanie podvodov s DPH vzhľadom na to, že vnútroštátny zákonodarca zaviedol neprimeranú lehotu na uskutočnenie súdneho konania, keďže táto lehota je príliš krátka a nedotknuteľná a neumožňuje, aby vnútroštátny súd napriek všetkému vynaloženému úsiliu uložil za spáchané činy obvyklý trest, ktorý si tieto činy zasluhujú.

88. Je mi jasné, že jedným z hlavných zámerov vnútroštátneho zákonodarcu pri zmenách, ktoré boli v režime premlčania vykonané na základe zákona ex-Cirielli, bolo bojovať proti prietahom často odsudzovaným zo strany Európskeho súdu pre ľudské práva, a tak v záujme trestne stíhaných osôb zaručiť uskutočnenie konania v primeranej lehote.

89. Paradoxne však táto zmena, ktorá bola motivovaná snahou zabezpečiť urýchlené uskutočňovanie súdnych konaní predstavuje porušenie samotného konceptu primeranej lehoty a v konečnom dôsledku prekážku riadneho výkonu spravodlivosti.³⁵

90. V rámci článku 6 ods. 1 EDLP totiž Európsky súd pre ľudské práva vymedzuje primeranú lehotu tak, že tento pojem vyžaduje, aby bola dĺžka súdneho konania primeraná vzhľadom na objektívnu zložitost' veci, povahu sporu, ako aj správanie účastníkov konania a príslušných orgánov.³⁶

91. Treba pritom konštatovať, že prekluzívna lehota je už zo svojej podstaty v samotnom rozpore s touto zásadou.

34 Európsky parlament vo svojom uznesení zo 16. mája 2017 k výročnej správe o ochrane finančných záujmov Únie – boji proti podvodom za rok 2015 [2016/2097(INI)] uviedol, že len samotný kolotočový podvod na DPH bol v roku 2014 zodpovedný za výpadok z príjmu DPH v približnej hodnote 50 miliárd eur.

35 Podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá bola pripomenutá v rozsudku z 12. októbra 1992, Boddaert v. Belgicko (CE:ECHR:1992:1012JUD001291987, § 39), článok 6 EDLP síce skutočne prikazuje rýchle uskutočňovanie súdnych konaní, no toto ustanovenie tiež zakotvuje všeobecnejšiu zásadu riadneho výkonu spravodlivosti. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva je preto potrebné zachovávať spravodlivú rovnováhu medzi rozličnými aspektmi tejto základnej požiadavky.

36 Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva je vec veľmi zložitá v prípade, ak ide o obvinenie z trestnej činnosti „bielych golierov“, pokiaľ ide napríklad o podvod veľkého rozsahu, do ktorého je zapojených viacero spoločností alebo ktorý sa týka zložitých transakcií, pričom jeho cieľom je vyhnúť sa preskúvaniu zo strany vyšetrovacích orgánov a vyžaduje si významný účtovný a finančný audit. Pozri napríklad rozsudok z 1. augusta 2000, C. P. a iní v. Francúzsko, (CE:ECHR:2000:0801JUD003600997, §26 a citovanú judikatúru), ktorý sa týkal veci z oblasti hospodárskeho a finančného práva, konkrétne sprenevery majetku spoločnosti, zneužitia dôvery, falšovania a použitia falšovaných dokumentov v písomnom styku, ako aj podvodov, a ktorý ohrozoval skupinu viacerých spoločností a bolo do neho zapojených viacero osôb. V tejto veci EDLP rozhodol, že základnou charakteristickou črtou tejto veci je jej veľmi veľká zložitost', keďže išlo o podvod veľkého rozsahu, do ktorého bolo zapojených viacero spoločností, že tento druh trestného činu bol spáchaný prostredníctvom zložitých transakcií, ktorých cieľom bolo vyhnúť sa preskúvaniu zo strany vyšetrovacích orgánov, že prvoradá úloha súdnych orgánov spočívala v rozpletení siete navzájom prepojených spoločností a v zistení presnej povahy vzťahov medzi každou z nich, a to z inštitucionálneho, administratívneho a finančného hľadiska, a že bolo potrebné zabezpečiť dožiadania o poskytnutie medzinárodnej právnej pomoci, ako aj významný účtovný a finančný audit.

92. Právo na primeranú dĺžku konania nie je právom na beztrestnosť a nesmie zabraňovať efektívnemu odsúdeniu páchatela za trestný čin.

93. Prekluzívna lehota však môže mať takýto opačný účinok.

94. V tejto súvislosti sa domnievam, že je potrebné upozorniť na text návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom trestného práva,³⁷ ktorý do svojej pôsobnosti zahŕňa trestný čin závažného podvodu s DPH. Zatiaľ čo dohovor o ochrane finančných záujmov sa otázke premlčacích dôb nevenoval, článok 12 tohto návrhu smernice zavádza nový súbor právne záväzných a podrobných pravidiel týkajúcich sa režimu premlčania uplatniteľného na trestné činy poškodzujúce rozpočet Únie. Členské štáty sú takto povinné upraviť premlčaciu dobu.

95. Je pritom pravda, že uvedený návrh smernice síce stanovuje predĺžené premlčacie doby s cieľom umožniť orgánom činným v trestnom konaní uskutočňovať svoju činnosť počas obdobia, ktoré je dostatočne dlhé na účinný boj proti týmto trestným činom, no tiež stanovuje maximálnu a absolútnu dĺžku konania.

96. Môžem tak iba vyjadriť to, že nerozumiem, prečo sa v tomto návrhu navrhuje taký systém premlčania, ktorý kopíruje procesný režim, o aký ide v prejednávanej veci, a ktorého účinky sú totožné s účinkami, aké má článok 160 posledný odsek v spojení s článkom 161 druhým odsekom trestného zákona, pričom tento režim sa tak podľa môjho názoru vystavuje rovnakej kritike, pretože v skutočnosti obsahuje rovnaké nebezpečenstvá.

97. Takýto druh ustanovení má totiž v skutočnosti za následok to, že sa zodpovednosť za ukončenie konania vo veciach bez vydania rozsudku prenáša na súdne inštitúcie. Zabúda sa, že efektívnosť konaní závisí od prostriedkov, ktoré má súdna moc k dispozícii, a že neposkytnutie týchto prostriedkov bude vždy predstavovať možné obchádzanie povinností vyplývajúcich z práva Únie. Existuje teda riziko, že veci, ktoré sa považujú za najzávažnejšie a najzložitejšie, povedú ku „krátkym procesom“, ktoré nezabezpečia účinný a odstrašujúci trest za trestný čin a neumožnia najmä v dostatočnej lehote odhaliť ich páchatelov. Práve takto sa s najlepšimi úmyslami na svete riskuje uľahčenie prania špinavých peňazí alebo financovania protiprávnych činností, ktoré sú osobitne škodlivé pre Úniu a jej občanov, práve ktorých záujmy budú vždy v konečnom dôsledku poškodené.

98. Hoci je tak podľa môjho názoru úplne legitímne stanoviť lehotu, ktorá začína plynúť v deň spáchania trestného činu a po uplynutí ktorej nebude môcť byť začaté žiadne trestné stíhanie, ak do jej uplynutia nebolo v tomto smere vykonané žiadne vyšetrovanie, podľa môjho názoru je naopak absolútne nevyhnutné, aby trestné konanie, ktoré sa už raz začalo, mohlo prebiehať až do jeho skončenia, s tým, že každý úkon trestného stíhania bude predstavovať úkon, ktorý vedie k prerušeniu plynutia premlčacej doby, čo znamená, že začne plynúť nová premlčacia doba, a to v celej svojej dĺžke, pričom jediným obmedzením a možným odkazom je rešpektovanie zásady primeranej lehoty, tak ako ju vymedzuje Európsky súd pre ľudské práva.

99. Tento odkaz na zásadu primeranej lehoty je podľa môjho názoru požiadavkou pre všetky členské štáty.

37 Návrh smernice z 11. júla 2012, COM(2012) 363 final, ďalej len „návrh smernice o ochrane finančných záujmov“. Účelom tejto smernice má byť stanovenie minimálnych pravidiel týkajúcich sa zadefinovania trestných činov, trestov a premlčacích dôb v oblasti boja proti podvodu a ostatnému protiprávnemu konaniu, ktoré poškodzuje finančné záujmy Únie, s cieľom účinnejšie prispieť k lepšej ochrane proti trestnej činnosti poškodzujúcej tieto záujmy. Jej zámerom je tak posilniť úroveň ochrany, ktorú v súčasnosti zabezpečuje Dohovor vypracovaný na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev, ktorý bol podpísaný 26. júla 1995 v Luxemburgu (Ú. v. ES C 316, 1995, s. 48; Mim. vyd. 19/008, s. 57, ďalej len „zmluva o ochrane finančných záujmov“), pričom vo vzťahu k členským štátom, ktoré tento dohovor ratifikovali, uvedená smernica tento dohovor nahradí.

100. V rámci ochrany finančných záujmov Únie totiž tieto členské štáty vykonávajú právo Únie, a preto sú viazané ustanoveniami Charty. Vzhľadom na to, že článok 47 Charty a článok 6 ods. 1 EDLP obsahujú ustanovenia, ktorých znenie, pokiaľ ide o zásadu primeranej lehoty konania, je totožné, sú pritom členské štáty viazané definíciou poskytnutou zo strany Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá bola aj nedávno pripomenutá.

101. Domnievam sa preto, že Súdny dvor by mal považovať pojem prerušenie premlčania za autonómny pojem práva Únie a vymedziť ho v tom zmysle, že každý úkon trestného stíhania, ako aj každý úkon, ktorý je jeho potrebným pokračovaním, prerušuje premlčaciu dobu, čím teda na základe tohto úkonu dochádza k tomu, že začína plynúť nová premlčacia doba, ktorej dĺžka je totožná s pôvodnou premlčacou dobou, pričom už uplynutá premlčacia doba sa tak vymazáva.

102. Jedine takýto druh vymedzenia umožní zabezpečiť trestné stíhanie trestných činov tejto povahy.

103. Hoci rokovania týkajúce sa prijatia návrhu smernice o ochrane finančných záujmov a zriadenia Európskej prokuratúry smerujú k stanoveniu spoločnej definície podvodu a vymedzeniu úrovne uplatniteľných trestov, takáto harmonizácia nemôže mať uspokojivé výsledky, pokiaľ ju nesprevádzajú a nepodporujú účinné opatrenia v oblasti vyšetrovania a trestného stíhania, a najmä jednotný režim premlčania v celej Únii.

104. Ak by to tak nebolo, Európska prokuratúra³⁸ by tak v skutočnosti bola nefunkčnou už od svojho zrodu, a spolu s ňou by zlyhalo riadne fungovanie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

105. Ako sa totiž v rámci jedného priestoru, ktorý má ambíciu byť priestorom slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, dá pripustiť, aby rovnaký trestný čin poškodzujúci finančné záujmy Únie bol v jednom členskom štáte premlčaný, zatiaľ čo v susednom štáte môže vyústiť v konečné odsúdenie?

106. Keďže k takejto situácii už došlo, je tak nevyhnutné dospieť k harmonizácii pravidiel premlčania s cieľom zaručiť takú ochranu finančných záujmov Únie, ktorá bude rovnocenná a jednotná vo všetkých členských štátoch, a tak zabrániť tomu, aby páchatelia požívali kvázi beztrestnosť na základe toho, že by využívali trestnoprávne právne predpisy toho právneho poriadku, ktorý je pre ich záujmy najpriaznivejším, čím by sa vytváralo nebezpečenstvo „forum shopping“³⁹.

38 Pozri návrh nariadenia Rady o zriadení Európskej prokuratúry zo 17. júla 2013 [COM(2013) 534 final], ako aj prípravný návrh nariadenia z 31. januára 2017 o zriadení Európskej prokuratúry (dokument 5766/17). Ak bude návrh nariadenia prijatý, Európska prokuratúra bude mať právomoc vo vzťahu ku všetkým trestným činom poškodzujúcim finančné záujmy Únie, medzi ktoré patria cezhraničné podvody s DPH. Dňa 3. apríla 2017 oznámilo 16 členských štátov svoj zámer začať posilnenú spoluprácu na účely zriadenia Európskej prokuratúry: Belgicko, Bulharsko, Chorvátsko, Cyprus, Česká republika, Nemecko, Grécko, Španielsko, Fínsko, Francúzsko, Litva, Luxembursko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko a Slovensko.

39 Pozri tiež bod 93 osobitnej správy Európskeho dvora audítorov č. 24/2015 „Boj proti podvodom v oblasti DPH vnútri Spoločenstva: ďalšie opatrenia sú potrebné“, v ktorej sa uvádza, že „podvody v oblasti DPH sú často spojené s organizovanou trestnou činnosťou. Prostriedky získané z podvodov MTIC sa zvyčajne znovu investujú do ďalšej trestnej činnosti. To si vyžaduje prijatie spoločného a multidisciplinárneho prístupu na boj proti podvodom v oblasti DPH [vnútri Spoločenstva]“ (s. 36).

107. Už niekoľko rokov pritom Komisia neprestajne poukazuje na nefunkčnosť súčasného systému, ktorý sa vyznačuje extrémne nesúrodým právnym rámcem, dôvodom čoho je rozdielnosť tradícií a právnych poriadkov, skutočnosť, že nie všetky štáty ratifikovali dohovor o ochrane finančných záujmov⁴⁰, a politické priority prijaté členskými štátmi v oblasti trestného práva⁴¹. Z dôvodu mobility páchatelov a príjmov pochádzajúcich z protiprávneho konania poškodzujúceho finančné záujmy Únie, ako aj z dôvodu komplexného charakteru následného cezhraničného vyšetrovania, Komisia v súčasnosti považuje vnútroštátne premlčacie doby, ktoré sa uplatňujú v danej oblasti, za nedostatočné⁴².

108. Vzhľadom na všetky tieto skutočnosti a vychádzajúc zo zásady, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., sa domnievam, že článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že vyžaduje, aby sa vnútroštátny súd, konajúci ako všeobecný súd Únie, zdržal uplatňovania absolútnej dĺžky premlčania, ktorá vyplýva z ustanovení uvedených v článku 160 poslednom odseku v spojení s článkom 161 druhý odsek trestného zákona, v prípade, že takáto právna úprava bráni uloženiu účinných a odstrašujúcich trestov v prípade závažného podvodu poškodzujúceho finančné záujmy Únie alebo stanovuje dlhšie premlčacie doby pre prípady závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy dotknutého členského štátu, než pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie.

109. Tiež si myslím, že pojem prerušenie premlčania treba považovať za autonómny pojem práva Únie a treba ho vymedziť v tom zmysle, že každý úkon trestného stíhania, ako aj každý úkon, ktorý je jeho potrebným pokračovaním, prerušuje premlčaciu dobu, čím teda na základe tohto úkonu dochádza k tomu, že začína plynúť nová premlčacia doba, ktorej dĺžka je totožná s pôvodnou premlčacou dobou, pričom už uplynutá premlčacia doba sa tak vymazáva.

40 Dohovor o ochrane finančných záujmov vytvoril *de facto* viacrýchlostný režim vedúci k mozaike rozličných právnych situácií podľa toho, či je tento dohovor v danom členskom štáte právne záväzný.

41 Pozri zelenú knihu Komisie z 11. decembra 2001 o trestnoprávnej ochrane finančných záujmov Spoločenstva a zriadení úradu Európskeho prokurátora [KOM(2001) 715 v konečnom znení]; oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov z 26. mája 2011 o ochrane finančných záujmov Európskej únie pomocou trestného práva a administratívnymi vyšetrovaniami, Integrovaná politika ochrany peňazí daňových poplatníkov [KOM(2011) 293 v konečnom znení]; návrh smernice o ochrane finančných záujmov; oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov zo 17. júla 2013, Lepšia ochrana finančných záujmov Únie: zriadenie Európskej prokuratúry a reforma Eurojustu [COM(2013) 532 final]; oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a národným parlamentom o preskúmaní návrhu nariadenia Rady, z 27. novembra 2013, o zriadení Európskej prokuratúry so zreteľom na zásadu subsidiarity v súlade s Protokolom č. 2 [COM(2013) 851 final], (bod 2.3); návrh nariadenia Rady zo 17. júla 2013 o zriadení Európskej prokuratúry [COM(2013) 534 final] (pozri predovšetkým finančný výkaz, bod 1.5, s. 55), ako aj prípravný návrh nariadenia z 31. januára 2017 o zriadení Európskej prokuratúry (dokument 5766/17); a napokon oznámenie Komisie Európskemu parlamentu podľa článku 294 ods. 6 ZFEÚ o pozícii Rady v prvom čítaní na účely prijatia smernice Európskeho parlamentu a Rady zo 16. mája 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva [COM(2017) 246 final] (bod 3).

42 Pozri odôvodnenie 15 návrhu smernice o ochrane finančných záujmov, ako aj pracovný dokument Komisie, dostupný iba v anglickom jazyku, Commission staff working paper to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Accompanying the document communication from the Commission on the protection of the financial interests of the European Union by criminal law and by administrative investigations: An integrated policy to safeguard taxpayers' money [SEK(2011) 621], z 26. mája 2011 (s. 3 a 4). Pozri tiež správu Komisie Európskemu parlamentu a Rade z 19. júla 2012, Ochrana finančných záujmov Európskej únie – Boj proti podvodom, Výročná správa za rok 2011 [COM(2012) 408 final], v ktorej Komisia uviedla, že miera úspešných trestných stíhaní tkajúcich sa trestných činov proti rozpočtu Únie sa pohybuje v závislosti od dotknutého členského štátu (od 14 do 80 %). Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) vo svojej 11. správe o činnosti analyzoval tiež súdne kroky, ktoré v jeho veciach uskutočnili členské štáty počas obdobia 12 rokov, a konštatoval „veľmi veľké rozdiely medzi krajinami, pokiaľ ide o ich schopnosť uzavrieť vyšetrovania a trestné stíhania súvisiace s rozpočtom EÚ odsúdením v primeranej lehote“ (s. 42 až 44 a osobitne tabuľka na s. 43), správa je dostupná na tejto internetovej adrese: https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/docs/body/rep_olaf_2010_en.pdf.

B. O podmienkach, za ktorých sú vnútroštátne súdy povinné zdržať sa uplatňovania ustanovení článku 160 posledného odseku v spojení s článkom 161 druhým odsekom trestného zákona

1. Kritériá, ktoré sa majú uplatniť

110. Podľa zásad, ktoré Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., vnútroštátne súdy majú povinnosť zdržať sa uplatňovania ustanovení uvedených v článku 160 poslednom odseku a v článku 161 druhom odseku trestného zákona v prípade, že by „v značnom počte prípadov závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie [bránila] uloženiu účinných a odstrašujúcich trestov“⁴³.

111. Kritériá, na základe ktorých sú vnútroštátne súdy povinné zdržať sa uplatňovania vlastných ustanovení svojho trestného zákona, sú, tak ako to uvádza Corte costituzionale (Ústavný súd), vágne a všeobecné. Keďže totiž v rozsudku Taricco a i. nie sú uvedené žiadne usmernenia ani akékoľvek iné spresnenie, vnútroštátny súd nie je schopný jednoznačne vymedziť prípady, v ktorých sa poškodzovanie finančných záujmov Únie má považovať za „závažné“, a prípady, v ktorých by uplatnenie predmetných pravidiel premlčania malo za dôsledok to, že by sa „v značnom počte prípadov [bránilo] uloženiu účinných a odstrašujúcich trestov“⁴⁴.

112. V rámci prebiehajúceho trestného konania je skutočne v praxi ťažké od vnútroštátneho súdu vyžadovať, aby plnil účel, akým je účel boja proti trestným činom v oblasti DPH, s tým, že sa od tohto súdu žiada, aby sa zdržal uplatňovania určitých hmotnoprávných ustanovení svojho trestného práva, týkajúcich sa premlčania trestných činov a trestov, na základe kritéria, ktoré, ako je pravda, sa môže zdať ako kritérium zavádzajúce kus subjektívnosti v rámci požadovaného posúdenia.

113. Kritérium stanovené v rozsudku Taricco a i. je založené na existencii systémového rizika beztrestnosti.

114. Posúdenie systémového charakteru môže byť pre vnútroštátny súd, ktorý koná vo veci, skutočne zložitou úlohou, keďže z cudzieho pohľadu sa toto posúdenie môže zdať ako posúdenie obsahujúce dávku subjektívnosti zo strany tohto súdu.

115. Je pravda, že posúdenie systémového charakteru by mohlo vyplývať z uplatnenia objektívnych kritérií alebo zo všeobecného posúdenia, ktoré by vykonal taliansky najvyšší súd a ktorým by sa museli riadiť všetky vnútroštátne súdy. Z toho, čo odznelo na pojednávaní, však nevyplýva, že by sa takéto riešenie zdalo možným z hľadiska vnútroštátnej právnej úpravy. Navyše Talianska republika, vo vzťahu ku ktorej treba zdôrazniť jej zjavne rozpačitý postoj, pokiaľ ide o vôľu nájsť riešenie, ktoré bude vyhovovať právu Únie a ktoré s ním bude v súlade, nevedela v tejto súvislosti poskytnúť dostatočné záruky.

116. Preto navrhujem, aby bola táto povinnosť založená iba na povahe trestného činu, pričom vymedziť túto povahu prináleží normotvorcovi Únie.

117. Konštatujem, že v rámci rokovaní, ktorých cieľom je prijatie návrhu smernice o ochrane finančných záujmov, normotvorca Únie zadefinoval pojem závažný trestný čin poškodzujúci finančné záujmy Únie, medzi ktoré patria aj podvody s DPH, tak, že zahŕňa všetky trestné činy, ktoré majú súvislosť s územím minimálne dvoch členských štátov a ktorými bola spôsobená škoda v celkovej sume presahujúcej hranicu desať miliónov eur, pričom táto hranica je predmetom revíznej doložky.⁴⁵

43 Bod 58 uvedeného rozsudku. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

44 Bod 58 uvedeného rozsudku. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

45 V odôvodnení 14 svojho návrhu smernice o ochrane finančných záujmov Komisia usudzuje, že prípady závažných podvodov by mali byť vymedzené „na základe minimálnej výšky celkovej škody v peňažnom vyjadrení, ktorá bola v dôsledku spáchania trestného činu spôsobená rozpočtu Únie...“.

2. O časových účinkoch povinnosti, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i.

118. Podľa zásad, ktoré Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., vnútroštátny súd je v prípade potreby povinný zdržať sa uplatňovania ustanovení článku 160 posledného odseku v spojení s článkom 161 druhým odsekom trestného zákona v rámci prebiehajúcich konaní, a to s cieľom zabezpečiť v súlade s článkom 325 ZFEÚ účinný trest za preukázaný podvod.

119. Ako som uviedol, Corte costituzionale (Ústavný súd) sa domnieva, že vnútroštátny súd sa tejto povinnosti nemôže podriaďiť vzhľadom na právnu silu a rozsah, ktoré má v talianskom právnom poriadku zásada zákonnosti trestných činov a trestov.

120. V tejto súvislosti Corte costituzionale (Ústavný súd) tvrdí, že článok 53 Charty oprávňuje Taliansku republiku na uplatňovanie svojho vlastného štandardu ochrany základných práv, keďže je vyšší než štandard ochrany vyplývajúci z výkladu článku 49 Charty, a tak vnútroštátnemu súdu umožňuje odmietnuť splnenie povinnosti stanovenej Súdnym dvorom.

121. Corte costituzionale (Ústavný súd) okrem toho poukazuje na článok 4 ods. 2 ZEÚ v rámci svojho tvrdenia, že právo Únie nemôže vynucovať splnenie takejto povinnosti bez toho, aby nedošlo k spochybneniu národnej, a predovšetkým ústavnej identity Talianskej republiky.

122. S výkladom, ktorý navrhuje Corte costituzionale (Ústavný súd), nesúhlasím.

a) Rozsah zásady zákonnosti trestných činov a trestov v práve Únie

123. Po prvé je zrejmé, že trest za poškodzovanie finančných záujmov Únie spadá do pôsobnosti práva Únie a že vnútroštátny súd je povinný zabezpečiť efektivitu tohto práva, a obzvlášť primárneho práva.

124. V rámci práva Únie je zásada zákonnosti trestných činov a trestov zakotvená v článku 49 Charty. Podľa článku 51 ods. 1 Charty sa tento článok uplatňuje na členské štáty v prípade, že vykonávajú právo Únie, tak ako je to v prejednávanej veci.

125. Podľa Vysvetliviek k Charte základných práv⁴⁶ článok 49 ods. 1 (s výnimkou poslednej vety) a článok 49 ods. 2 zodpovedá článku 7 EDĽP. Podľa článku 52 ods. 3 Charty v rozsahu, v akom Charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v EDĽP, zmysel a rozsah týchto práv je rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v tomto dohovore, pričom toto ustanovenie nebráni tomu, aby právo Únie priznávalo širší rozsah ochrany týchto práv.

126. V bodoch 54 až 56 rozsudku Taricco a i. Súdny dvor rozhodol, že zásada zakotvená v článku 49 Charty sa vzťahuje iba na definíciu trestných činov a úroveň trestov, ktoré sa na ne uplatňujú. Vzhľadom na to, že sa táto zásada nevzťahuje aj na stanovenie premlčacích dôb, teda Súdny dvor rozhodol, že táto zásada nebráni tomu, aby vnútroštátny súd uplatnil na prebiehajúce konanie dlhšiu premlčaciu dobu, než je premlčacia doba stanovená v čase, keď bol trestný čin spáchaný.

127. Toto posúdenie je v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcou sa rozsahu zásady zákonnosti trestných činov a trestov.

⁴⁶ Pozri Vysvetlivky k Charte základných práv (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 17).

128. Všeobecné zásady týkajúce sa uplatňovania pravidiel premlčania zhrnul Európsky súd pre ľudské práva vo svojom rozsudku *Coëme a i. v. Belgicko*⁴⁷, a nedávno ich potvrdil vo svojich rozhodnutiach *Previti v. Taliansko*⁴⁸ a *Borcea v. Rumunsko*⁴⁹.

129. Článok 7 EDLP zakotvuje zásadu zákonnosti trestných činov a trestov: „Hoci predovšetkým zakazuje rozšírenie pôsobnosti existujúcich trestných činov na skutkové okolnosti, ktoré predtým nepredstavovali trestné činy, okrem toho nariaďuje, aby sa trestné právo neuplatňovalo extenzívne v neprospech obvineného, napríklad na základe analógie. Z uvedeného vyplýva, že zákon musí jasne vymedzovať trestné činy a tresty za ne. Táto podmienka je splnená, pokiaľ osoba podliehajúca súdnej právomoci môže zo znenia príslušného ustanovenia, a prípadne za pomoci výkladu tohto ustanovenia zo strany súdov vedieť, aké konania alebo opomenutia zakladajú jej trestnú zodpovednosť“⁵⁰.

130. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva, „pravidlá týkajúce sa retroaktivity, ktoré sú obsiahnuté v článku 7 [EDLP], sa vzťahujú iba na ustanovenia vymedzujúce trestné činy a tresty za ne“⁵¹. Európsky súd pre ľudské práva sa tak domnieva, že je jeho úlohou sa ubezpečiť, že „v čase, kedy obvinený spáchal skutok, ktorý viedol k trestnému stíhaniu, a prípadne odsúdeniu, existovalo právne ustanovenie, na základe ktorého bol tento skutok trestným činom, a že uložený trest nepresiahol obmedzenia stanovené týmto ustanovením“⁵².

131. Na druhej strane v rozsudku *Cöeme a i. v. Belgicko*⁵³ Európsky súd pre ľudské práva považoval zo strany vnútroštátnych súdov za primerané uplatnenie zásady *tempus regit actum*, pokiaľ ide o procesné právne predpisy, v danom prípade bezprostrednú uplatniteľnosť zákonov, ktorými sa menia pravidlá premlčania, na prebiehajúce konania.

132. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva bezprostredná uplatniteľnosť zákona, ktorým sa predlžujú premlčacie doby, neporušuje článok 7 EDLP, „pretože toto ustanovenie nemožno vykladať tak, že zabraňuje tomu, aby v dôsledku bezprostredného uplatnenia procesného právneho predpisu došlo k predĺženiu premlčacích dôb v prípade, že skutky, ktoré sa kladú za vinu, neboli premlčané“⁵⁴. Európsky súd pre ľudské práva tak považoval pravidlá premlčania za „procesné právne predpisy“. Tento súd poznamenáva, že pravidlá týkajúce sa premlčania nevymedzujú trestné činy a tresty za ne a možno ich vykladať tak, že predstavujú podmienku, ktorú treba splniť pred začatím preskúmania vo veci.⁵⁵

133. Vo svojom rozhodnutí *Previti v. Taliansko*⁵⁶ tak Európsky súd pre ľudské práva považoval nové pravidlá premlčania, ktoré zaviedol zákon *ex-Cirielli*, za procesné pravidlá. Pripomínam, že práve významné zmeny, ktoré priniesol tento zákon, boli prejednávané v rámci veci, v ktorej bol vydaný rozsudok *Taricco a i.* a ktoré sú tak predmetom záujmu vo veci, ktorá sa prejednáva v súčasnosti.

47 Rozsudok ESLP z 22. júna 2000, CE:ECHR:2000:0622JUD003249296.

48 Rozsudok ESLP z 12. februára 2013, CE:ECHR:2013:0212DEC000184508.

49 Rozsudok ESLP z 22. septembra 2015, CE:ECHR:2015:0922DEC005595914.

50 Rozsudok ESLP z 22. júna 2000, *Cöeme a i. v. Belgicko* (CE:ECHR:2000:0622JUD003249296, § 145).

51 Rozsudok ESLP z 22. septembra 2015, *Borcea v. Rumunsko* (CE:ECHR:2015:0922DEC005595914, § 60).

52 Rozsudok ESLP z 22. júna 2000, *Cöeme a i. v. Belgicko* (CE:ECHR:2000:0622JUD003249296, § 145).

53 Rozsudok ESLP z 22. júna 2000, CE:ECHR:2000:0622JUD003249296.

54 Rozsudok ESLP z 22. septembra 2015, CE:ECHR:2015:0922DEC005595914, § 64.

55 Rozsudok ESLP z 12. februára 2013, *Previti v. Taliansko* (CE:ECHR:2013:0212DEC000184508, § 80). Európsky súd pre ľudské práva v rámci toho, ako posudzuje, či určité ustanovenie patrí do trestného práva hmotného alebo trestného práva procesného, skúma, do akej miery má toto ustanovenie vplyv na kvalifikáciu trestného činu alebo prísnosť trestu. V rozsudku ESLP zo 17. septembra 2009, *Scoppola v. Taliansko* (CE:ECHR:2009:0917JUD001024903, § 110 až 113), Európsky súd pre ľudské práva po tom, ako uviedol, že určité ustanovenie, ktoré sa vo vnútroštátnom právnom poriadku považuje za procesné, má vplyv na prísnosť trestu, ktorý sa má uložiť, tento súd rozhodol, že toto ustanovenie v skutočnosti patrí do trestného práva hmotného, a teda sa naň vzťahuje posledná veta článku 7 ods. 1.

56 Rozsudok ESLP z 12. februára 2013, CE:ECHR:2013:0212DEC000184508.

134. Vo veci, v ktorej bolo vydané rozhodnutie *Previti v. Taliansko*⁵⁷, bol Európsky súd pre ľudské práva požiadaný okrem iného o to, aby posúdil, či podmienky, za akých sa uplatňovali nové premlčacie doby, sú v súlade s požiadavkami článku 7 EDLP. V danej veci sa sťažovateľ, o ktorého oprávnom prostriedku prebiehalo kasačné konanie, sťažoval, že mu nebolo umožnené, aby mal prospech zo skrátenia premlčacej doby stanovenej pre trestný čin korupcie, pričom táto premlčacia doba bola skrátená z 15 na 8 rokov. Podľa zákonodarcom stanoveného režimu prechodných ustanovení sa totiž nové ustanovenia, ktoré, pokiaľ ide o premlčanie, boli pre obvineného priaznivejšie, uplatňovali na každé konanie, ktoré prebiehalo v čase nadobudnutia účinnosti zákona, avšak s výnimkou konaní prebiehajúcich na Corte suprema di cassazione (Kasačný súd), čo *de facto* vylučovalo, aby z nich sťažovateľ mal prospech.

135. Otázka teda znela tak, či ustanovenia stanovujúce premlčacie doby podliehajú osobitným pravidlám týkajúcim sa retroaktivity, ktoré zahŕňajú zásadu retroaktivity miernejšieho trestného zákona, rovnako ako im podliehajú ustanovenia vymedzujúce trestné činy a tresty za ne.

136. S cieľom odpovedať na túto otázku, a teda posúdiť opodstatnenosť výhrady založenej na porušení článku 7 EDLP, sa tak Európsky súd pre ľudské práva zamýšľal nad tým, či zákon *ex-Cirielli* obsahuje ustanovenia trestného práva hmotného.

137. Európsky súd pre ľudské práva odpovedal záporne, pričom legislatívne zmeny, ktoré zaviedol zákon *ex-Cirielli*, považoval za „procesné pravidlá“.

138. Európsky súd pre ľudské práva totiž, vychádzajúc zo svojej ustálenej judikatúry, pripomenul, že vzhľadom na to, že pravidlá v oblasti premlčania nevymedzujú trestné činy a tresty za ne, možno tieto pravidlá vykladať tak, že jednoducho predstavujú iba podmienku, ktorú treba splniť pred začatím preskúmania vo veci, a teda ich možno považovať za „procesné právne predpisy“⁵⁸.

139. Európsky súd pre ľudské práva tak rozhodol, že na rozdiel od ustanovení vymedzujúcich trestné činy a tresty za ne⁵⁹ tak článok 7 EDLP nebráni tomu, aby sa na prebiehajúce konania bezprostredne uplatnil (*tempus regit actum*) právny predpis, ktorým sa predlžujú premlčacie doby, v prípade, že skutky, ktoré sa kladú za vinu, neboli premlčané⁶⁰ a že nedošlo k svojvoľnosti.⁶¹

140. Vzhľadom na to, že pravidlá premlčania, ktoré zaviedol zákon *ex-Cirielli*, sa majú považovať za „procesné právne predpisy“ a že sa nezdá, že by režim prechodných ustanovení bol neprimeraný alebo svojvoľný, ESPLP rozhodol, že nič v EDLP nebráni talianskemu zákonodarcovi v tom, aby v čase nadobudnutia účinnosti zákona stanovil uplatnenie týchto ustanovení na prebiehajúce konania.

141. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa domnievam, že vzhľadom na znenie článku 49 Charty a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa rozsahu zásady trestných činov a trestov, ktorú zakotvuje článok 7 EDLP, nič nebráni tomu, aby sa vnútroštátny súd v rámci plnenia záväzkov, ktoré má na základe práva Únie, zdržal uplatňovania ustanovení uvedených v článku 160 druhom odseku a článku 161 druhom odseku trestného zákona na prebiehajúce konania.

57 Rozsudok ESPLP z 12. februára 2013, CE:ECHR:2013:0212DEC000184508.

58 Rozsudok ESPLP z 12. februára 2013, CE:ECHR:2013:0212DEC000184508, § 80.

59 Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa pravidlá týkajúce sa retroaktivity, ktoré sú obsiahnuté v článku 7 EDLP, vzťahujú iba na ustanovenia vymedzujúce trestné činy a tresty za ne. V zásade sa nevzťahujú na procesné právne predpisy, ktorých bezprostredné uplatnenie v súlade so zásadou *tempus regit actum* ESPLP považoval za primerané.

60 Pozri predovšetkým rozsudok ESPLP z 22. júna 2000, *Cöeme a i. v. Belgicko* (CE:ECHR:2000:0622JUD003249296, § 149).

61 Rozsudok ESPLP z 12. februára 2013, *Previti v. Taliansko* (CE:ECHR:2013:0212DEC000184508, § 80 až 85).

142. Corte costituzionale (Ústavný súd) ďalej tvrdí, že zásady stanovené v rozsudku Taricco a i. nie sú v súlade s požiadavkami uvedenými v článku 7 EDLP, predovšetkým s požiadavkou predvídateľnosti, keďže od dotknutých jednotlivcov nebolo možné rozumne očakávať, aby vzhľadom na normatívny rámec účinný v čase spáchania skutkov predvídali, že právo Únie, najmä článok 325 ZFEÚ, uloží vnútroštátnemu súdu povinnosť zdržať sa uplatňovania článku 160 posledného odseku a článku 161 druhého odseku trestného zákona.⁶²

143. Domnievam sa však, že dotknutí jednotlivci museli vedieť, že skutky, ktoré sa im v súčasnosti kladú za vinu, boli spôsobilé založiť ich trestnú zodpovednosť a v prípade právoplatného odsúdenia viesť k uplatneniu trestu stanoveného zákonom. Tieto skutky predstavovali trestné činy v čase, keď boli spáchané, a tresty nebudú prísnejšie, než tie, ktoré boli uplatniteľné v čase spáchania skutkov. Nemyslím si, že z dôvodu plnenia tejto povinnosti vnútroštátnym súdom utrpia dotknuté osoby väčšiu ujmu, než tú, ktorej boli vystavené v čase, keď bol trestný čin spáchaný.

b) O rozsahu článku 53 Charty

144. Corte costituzionale (Ústavný súd) ďalej proti splneniu povinnosti, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., stavia ustanovenia článku 53 Charty.

145. Zastáva totiž výklad, podľa ktorého článok 53 Charty oprávňuje Taliansku republiku na uplatňovanie štandardu ochrany základných práv, ktorý zaručuje talianska Ústava, keďže je vyšší než štandard ochrany vyplývajúci z výkladu článku 49 Charty, a na to, aby odmietlo splnenie povinnosti, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i.

146. Tento výklad by umožnil vnútroštátnemu súdu zbaviť sa tejto povinnosti v rozsahu, v akom táto povinnosť vyžaduje, aby sa vnútroštátny súd zdržal uplatňovania predmetných pravidiel premlčania v rámci prebiehajúcich konaní.

147. Prejudiciálne otázky, ktoré predkladá Corte costituzionale (Ústavný súd) ma teda privádzajú k zamysleniu sa nad mierou voľnej úvahy, ktorú majú členské štáty na stanovenie úrovne ochrany základných práv, ktorú chcú zaručiť v rámci vykonávania práva Únie.

1) Úvodné poznámky⁶³

148. Hoci je pravda, že výklad práv chránených Chartou musí smerovať k vysokej úrovni ochrany, ako to možno vyvodíť z článku 52 ods. 3 Charty, ako aj z vysvetliviek k článku 52 ods. 4 Charty, je potrebné uviesť, že musí ísť o úroveň ochrany „prispôsobenú právu Únie“, ako to navyše vyplýva z týchto vysvetliviek.

149. Ide tu o pripomenutie zásady, ktorou sa dlhodobo riadi výklad základných práv v rámci Únie, konkrétne o zásadu, že ochrana základných práv v rámci Únie sa musí zabezpečovať v rámci štruktúry a cieľov Únie.⁶⁴ V tejto súvislosti nie je bezvýznamná skutočnosť, že v preambule Charty sú spomenuté základné ciele Únie, medzi ktoré patrí vytvorenie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

150. Nemožno teda argumentovať len v rovine vyššej alebo nižšej úrovne ochrany základných práv bez zohľadnenia požiadaviek súvisiacich s činnosťou Únie a s osobitosťou práva Únie.

62 Rozsudok EStP z 22. septembra 2015, Borcea v. Rumunsko (CE:ECHR:2015:0922DEC005595914, § 59).

63 Tieto úvahy sú uvedené v bodoch 106 až 112 návrhov, ktoré som predniesol vo veci Melloni (C-399/11, EU:C:2012:600).

64 Pozri rozsudok zo 17. decembra 1970, Internationale Handelsgesellschaft (11/70, EU:C:1970:114, bod 4).

151. Základné práva, ktoré sa majú chrániť, a úroveň ochrany, ktorá sa im má priznať, vyjadrujú rozhodnutia konkrétnej spoločnosti týkajúce sa spravodlivej rovnováhy, ktorá sa má dosiahnuť medzi záujmami jednotlivcov a záujmami spoločnosti, do ktorej patria. Tieto rozhodnutia úzko súvisia s hodnoteniami, ktoré sú vlastné dotknutému právnemu poriadku, najmä v závislosti od jeho spoločenského, kultúrneho a historického kontextu, a teda ich nemožno automaticky uplatniť na iné kontexty.

152. Ak by sa teda článok 53 Charty vykladal tak, že umožňuje členským štátom uplatniť v rámci rozsahu pôsobnosti práva Únie ich ústavnú normu, ktorá zaručuje vyššiu úroveň ochrany predmetného základného práva, znamenalo by to, že by sa nezohľadnila skutočnosť, že činnosť spočívajúca v určení úrovne ochrany základných práv, ktorá sa má dosiahnuť, je úzko prepojená s kontextom vykonávania tejto činnosti.

153. Aj keď je teda cieľom smerovať k vysokej úrovni ochrany základných práv, osobitosť práva Únie spôsobuje, že úroveň ochrany vyplývajúcu z výkladu vnútroštátnej ústavy nemožno automaticky uplatniť na úrovni Únie ani sa na ňu nemožno odvolávať v rámci uplatňovania práva Únie.

154. Pokiaľ ide o posúdenie úrovne ochrany základných práv, ktorá musí byť zaručená v rámci právneho poriadku Únie, je potrebné vziať do úvahy osobitné záujmy, ktoré sú hybnou silou činnosti Únie. Ide najmä o nevyhnutnú jednotu uplatňovania práva Únie a požiadavky súvisiace s vytvorením priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Tieto osobitné záujmy vedú k prispôbeniu úrovne ochrany základných práv v závislosti od jednotlivých dotknutých záujmov.

2) Posúdenie

155. Z rovnakých dôvodov, ako sú tie, ktoré Súdny dvor uviedol v rozsudku z 26. februára 2013, Melloni⁶⁵, výklad článku 53 Charty, ktorý navrhuje Corte costituzionale (Ústavný súd), podľa môjho názoru nemožno prijať.

156. Takýto výklad je v rozpore so základným charakteristickým znakom právneho poriadku Únie, t. j. so zásadou prednosti práva Únie. Tento výklad totiž umožňuje členskému štátu odmietnuť splnenie povinnosti, ktorú stanovil Súdny dvor a ktorá je v plnom súlade s Chartou, a to v prípade, že by táto povinnosť nerešpektovala vyšší štandard ochrany základných práv, zaručený ústavou tohto štátu.

157. Súdny dvor tak v rozsudku z 26. februára 2013 Melloni⁶⁶, pripomenul, že podľa zásady prednosti práva Únie nemôže dovolávanie sa ustanovení vnútroštátneho práva, hoci aj ústavnej povahy, členským štátom ovplyvniť účinok práva Únie na území tohto štátu.⁶⁷

158. Článok 53 Charty potvrdzuje, že ak si akt práva Únie vyžaduje vnútroštátne vykonávacie opatrenia, vnútroštátne orgány skutočne môžu uplatniť vnútroštátne štandardy ochrany základných práv. Súdny dvor však spresnil, že toto uplatnenie nesmie ohroziť ani úroveň ochrany vyplývajúcu z Charty, ako ju vykladá Súdny dvor, ani prednosť, jednotnosť a účinnosť práva Únie.⁶⁸

159. V návrhoch, ktoré som predniesol vo veci Melloni⁶⁹, som rozlíšil situácie, v ktorých existuje vymedzenie miery ochrany, ktorá sa má zabezpečiť základnému právu v rámci vykonávania činnosti Únie, na úrovni Únie, a situácie, v ktorých táto úroveň ochrany nebola spoločne vymedzená.

⁶⁵ C-399/11, EU:C:2013:107.

⁶⁶ C-399/11, EU:C:2013:107.

⁶⁷ Bod 59 a judikatúru citovanú v tomto rozsudku.

⁶⁸ Bod 60 rozsudku z 26. februára 2013 Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107).

⁶⁹ C-399/11, EU:C:2012:600.

160. V prvom uvedenom prípade som tvrdil, že ak by sa členský štát dodatočne odvolával na zachovanie svojej vyššej úrovne ochrany, viedlo by to k narušeniu rovnováhy dosiahnutej normotvorcom Únie, a teda k ohrozeniu uplatňovania práva Únie. Úroveň ochrany bola totiž stanovená tak, aby zodpovedala cieľom danej činnosti Únie. Je teda vyjadrením rovnováhy medzi potrebou zabezpečiť účinnosť činnosti Únie a potrebou dostatočne chrániť základné práva.

161. Naopak v druhom prípade majú členské štáty väčší priestor na voľnú úvahu pri uplatňovaní, v pôsobnosti práva Únie, takej úrovne ochrany základných práv, ktorú chcú zaručiť vo vnútroštátnom právnom poriadku. Zdôraznil som však, že táto úroveň ochrany musí byť v tomto prípade zlučiteľná s riadnym uplatňovaním práva Únie a nesmie porušovať ostatné základné práva chránené podľa práva Únie.

162. Podľa článku 325 ZFEÚ si ochrana finančných záujmov Únie vyžaduje vnútroštátne vykonávacie opatrenia. Tieto opatrenia musia v súlade so zásadami ekvivalencie a efektivity zaručiť potlačovanie trestných činov, ktoré poškodzujú tieto záujmy, prostredníctvom ukladania trestnoprávných sankcií, ktoré musia byť účinné a odstrašujúce. V predmetnom prípade sa Súdny dvor tým, že od vnútroštátnych súdov vyžaduje, aby sa v rámci prebiehajúcich konaní zdržali uplatňovania predmetných pravidiel premlčania, snaží zaručiť tento cieľ pri súčasnom rešpektovaní článku 49 Charty a v súlade s rozsahom, ktorý sa priznáva zásade zákonnosti trestných činov a trestov v článku 7 EDLP.

163. Je pravda, že v súčasnosti na úrovni Únie neexistuje spoločná definícia rozsahu, aký má mať zásada zákonnosti trestných činov a trestov, a miery ochrany, ktorá sa má v tejto súvislosti poskytnúť stíhanej osobe, pokiaľ ide o uplatňovanie pravidiel premlčania.⁷⁰ Preto majú členské štáty v zásade širší priestor na voľnú úvahu pri uplatňovaní vyššieho štandardu ochrany, avšak pod podmienkou, že sa zaručí prednosť a efektivita práva Únie.

164. Je pritom potrebné spomenúť tri skutočnosti.

165. Po prvé, hoci je pravda, že pravidlá premlčania zatiaľ nie sú predmetom harmonizácie, nič to nemení na tom, že zásada primeranej lehoty, stanovená v článku 47 ods. 2 Charty, predstavuje – rovnako ako právny nástroj, ktorý ho zakotvuje – archetyp harmonizovanej normy, na ktorú sa dá priamo odvolávať.

166. Po druhé uplatňovanie štandardu ochrany podľa článku 25 ods. 2 talianskej Ústavy, ktorý namieta Corte costituzionale (Ústavný súd), porušuje prednosť práva Únie, keďže umožňuje brániť uplatňovaniu povinnosti stanovenej Súdnym dvorom, ktorá je nielen v súlade s Chartou, ale aj v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva.

167. Napokon po tretie toto uplatňovanie porušuje účinnosť práva Únie, keďže predmetné trestné činy, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, nebudú môcť byť vzhľadom na absolútnu dĺžku premlčacej doby predmetom právoplatného odsúdenia, a tak ostanú nepotrešanými.

168. V dôsledku uvedeného sa domnievam, že článok 53 Charty neumožňuje súdnemu orgánu členského štátu odmietnuť splnenie povinnosti, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., s tým, že ako dôvod uvedie, že táto povinnosť nerešpektuje vyšší štandard ochrany základných práv, zaručený ústavou tohto štátu.

⁷⁰ K takejto harmonizácii tejto úrovne ochrany sa smeruje v rámci návrhu smernice o ochrane finančných záujmov a zriadenia Európskej prokuratúry prostredníctvom spoločnej definície podvodu na finančných záujmoch Únie, ako aj prostredníctvom harmonizácie trestov a uplatniteľných pravidiel premlčania. Hoci sa tieto texty nevenujú otázke, či majú pravidlá premlčania procesnoprávnu alebo hmotnoprávnu povahu, a teda neriešia otázku retroaktivity týchto pravidiel, k tejto záležitosti sa nutne bude musieť vyjadriť normotvorca Únie alebo Súdny dvor, aby sa zaručila potrebná jednotnosť uplatňovania práva Únie a aby sa zohľadnili požiadavky súvisiace s vytváraním priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. V tomto prípade sa objaví otázka, či sa bude treba riadiť výkladom, ktorý poskytol Európsky súd pre ľudské práva, tak, aby bol výklad článku 49 Charty v súlade s rozsahom, ktorý sa priznáva zásade zaručenej v článku 7 EDLP, pričom pripomínam, že Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že pravidlá premlčania sú procesnými pravidlami, ktoré možno bezprostredne uplatniť na prebiehajúce konania v súlade so zásadou *tempus regit actum*, pokiaľ je toto uplatnenie primerané a nie je svojvoľné.

c) O rešpektovaní ústavnej identity Talianskej republiky

169. Tretia prejudiciálna otázka sformulovaná vnútroštátnym súdom sa týka rozsahu článku 4 ods. 2 ZEÚ.

170. Corte costituzionale (Ústavný súd) totiž tvrdí, že povinnosť, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., tým, že porušuje najvyššiu zásadu jeho ústavného poriadku, zásadu zákonnosti trestných činov a trestov, môže narúšať národnú, a predovšetkým ústavnú identitu Talianskej republiky.

171. Corte costituzionale (Ústavný súd) zdôrazňuje, že tak právo Únie, ako aj výklad tohto práva poskytnutý Súdnym dvorom nemožno vnímať tak, že členskému štátu ukladajú povinnosť vzdať sa najvyšších zásad svojho ústavného poriadku, ktoré vymedzujú jeho národnú identitu. Výkon rozsudku Súdneho dvora je tak podľa jeho názoru vždy podmienený súladom tohto rozsudku s ústavným poriadkom členského štátu, pričom tento súlad majú posudzovať vnútroštátne orgány, a v predmetnej veci, v Taliansku, Corte costituzionale (Ústavný súd).

172. Stanovisko, ktoré navrhujem Súdnemu dvoru v prejednávanej veci, nepopiera potrebu zohľadniť národnú identitu členských štátov, ktorej súčasťou je jednoznačne aj ústavná identita.⁷¹

173. Je mi totiž zrejmé, že Únia je v zmysle článku 4 ods. 2 ZEÚ povinná rešpektovať národnú identitu členských štátov „obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch“.

174. Navyše dobre viem, že v preambule Charty sa pripomína, že Únia musí vo svojej činnosti rešpektovať národnú identitu členských štátov.

175. Preto členský štát, ktorý sa domnieva, že určité ustanovenie primárneho práva alebo sekundárneho práva narúša jeho národnú identitu, ho tak môže napadnúť, a to na základe ustanovení uvedených v článku 4 ods. 2 ZEÚ.

176. Nemyslím si však, že v prejednávanej veci ide o takúto situáciu.

177. V prvom rade Súdny dvor vždy usudzoval, že namietaním porušovania buď základných práv, tak ako sú vyjadrené v ústave členského štátu, alebo zásad vnútroštátneho ústavného zriadenia, nemôže byť dotknutá platnosť aktu prijatého inštitúciami Únie alebo jeho účinek na území tohto štátu, a to s cieľom zachovať jednotnosť a efektivitu práva Únie. Podľa ustálenej judikatúry sa tak platnosť týchto aktov môže posudzovať iba na základe práva Únie.⁷²

178. Ďalej nie som presvedčený, že bezprostredné uplatnenie dlhšej premlčacej doby, vyplývajúce z plnenia povinnosti, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., môže narúšať národnú identitu Talianskej republiky.

179. Nemožno si totiž zamieňať to, čo patrí do prísnej koncepcie ochrany základného práva, s narušením národnej identity, alebo presnejšie ústavnej identity členského štátu. Je pravda, že v predmetnej veci ide o základné právo chránené talianskou Ústavou, ktorého význam nemožno podceňovať, no to však neznamená, že tu má prichádzať do úvahy uplatnenie článku 4 ods. 2 ZEÚ.

⁷¹ V tejto súvislosti pozri najmä SIMON, D.: L'identité constitutionnelle dans la jurisprudence de l'Union européenne. In: *L'identité constitutionnelle saisie par les juges en Europe*. Paris: Éditions A. Pedone, 2011, s. 27; Constantinesco, V.: La confrontation entre identité constitutionnelle européenne et identités constitutionnelles nationales, convergence ou contradiction? Contrepoint ou hiérarchie? In: *L'Union européenne: Union de droit, Union des droits – Mélanges en l'honneur de Philippe Manin*. Paris: Éditions A. Pedone, 2010, s. 79, a v tomto istom diele Mouton, J.-D.: Réflexions sur la prise en considération de l'identité constitutionnelle des États membres de l'Union européenne, s. 145.

⁷² Pozri rozsudok zo 17. decembra 1970, Internationale Handelsgesellschaft (11/70, EU:C:1970:114, bod 3.

180. Navyše Corte costituzionale (Ústavný súd) neuvádza, z akých dôvodov treba všetkým aspektom zásady zákonnosti trestných činov a trestov priznávať štatút „najvyššej“ zásady ústavného poriadku,⁷³ a ani z akých dôvodov by tak bezprostredné uplatnenie dlhšej premlčacej lehoty mohlo spochybníť ústavnú identitu Talianskej republiky.

181. Podotýkam, že v talianskej Ústave sú zásady, ktoré sa považujú za „základné“, uvedené v článkoch 1 až 12 tejto Ústavy, pričom zásada zákonnosti trestných činov a trestov je tak z nich *a priori* vylúčená.

182. Je mi zrejmé, že rozsah a právna sila, ktoré má určitá zásada v talianskom ústavnom poriadku, môže vyplývať aj z judikatúry ústavného súdu.

183. Corte costituzionale (Ústavný súd) už pritom rozhodol, že iba „tvrdé jadro“ základnej zásady môže odôvodniť spustenie procesu tzv. „proti-medzi“, čo vylučuje rozličné inštitúty, v ktorých sa toto právo môže konkrétne prejavovať a formovať v priebehu histórie a v závislosti od historických požiadaviek.⁷⁴

184. V nedávnom rozsudku Corte costituzionale (Ústavný súd) tento prístup potvrdil, keď uviedol, že „najvyššie“ alebo „základné“ zásady ústavného poriadku sú tie, ktoré tento ústavný poriadok identifikujú a ktoré predstavujú „tvrdé jadro“ talianskej Ústavy.⁷⁵

185. Talianska republika v bodoch 10 a 11 svojich pripomienok podaných vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok zo 16. júna 2015, Gauweiler a i.⁷⁶, konkrétne svojho vysvetlenia týkajúceho sa spustenia procesu tzv. „proti-medzi“, navyše uviedla, že najvyššie alebo základné zásady jej ústavného poriadku, ktorých porušenie aktom práva Únie by odôvodnilo spustenie uvedeného procesu,⁷⁷ zodpovedajú základným ústavným zárukám, akou je napríklad demokratický charakter Talianskej republiky zakotvený v článku 1 talianskej Ústavy alebo zásada rovnosti medzi ľuďmi uvedená v jej článku 3, a nezahŕňajú procesné záruky bez ohľadu na to, aký veľký je ich význam.

186. So zreteľom na tieto skutočnosti tak nie som presvedčený, že povinnosť, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., pokiaľ vedie k tomu, aby vnútroštátny súd bezprostredne uplatňoval na prebiehajúce konanie dlhšiu premlčaciu dobu, než je premlčacia doba, ktorá je uvedená v zákone účinnom v čase spáchania trestného činu, by mohla narúšať národnú identitu Talianskej republiky.

187. Vzhľadom na všetky tieto úvahy sa preto domnievam, že článok 4 ods. 2 ZEÚ neumožňuje súdnemu orgánu členského štátu odmietnuť splnenie povinnosti, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku Taricco a i., s tým, že ako dôvod uvedie, že bezprostredné uplatnenie dlhšej premlčacej doby, než je premlčacia doba, ktorá je uvedená v zákone účinnom v čase spáchania trestného činu, na prebiehajúce konanie, môže narúšať národnú identitu tohto štátu.

73 Štatút, ktorý má základná zásada v ústavnom poriadku, vyplýva najmä z judikatúry Corte costituzionale (Ústavný súd) (pozri rozsudky č. 183/73 zo 17. decembra 1973 a č. 170/84 z 8. júna 1984), pričom tento súd odkazuje niekedy na „základné zásady“ alebo na „najvyššie zásady“ ústavného poriadku, alebo ešte aj na „neodňateľné ľudské práva“, bez toho, aby medzi týmito pojmami jasne rozlišoval. Predsa len sa však zdá, že existuje nezanedbateľný rozdiel, pretože podľa Corte costituzionale (Ústavný súd) je ratifikácia medzinárodnej zmluvy podmienená dodržaním všetkých ustanovení talianskej Ústavy, zatiaľ čo prednosť práva Únie je podmienená iba dodržaním najvyšších zásad tejto Ústavy.

74 Pozri rozsudok Corte costituzionale (Ústavný súd) č. 18/82 z 2. februára 1982, bod 4 právneho odôvodnenia: „il diritto alla tutela giurisdizionale si colloca al dichiarato livello di principio supremo solo nel suo nucleo più ristretto ed essenziale“ e „tale qualifica non può certo estendersi ai vari istituti in cui esso concretamente si estrinseca e secondo le mutevoli esigenze [in cui] storicamente si attecchia“ (voľný preklad: „právo na súdnu ochranu má právnu silu najvyššej zásady, iba pokiaľ ide o jeho najčistejšiu a základnú podstatu“ a „táto kvalifikácia sa istotne nemôže vzťahovať aj na rozličné inštitúty, v ktorých sa toto právo môže konkrétne prejavovať a formovať vzhľadom na rôzne historické požiadavky“).

75 Pozri v tejto súvislosti rozsudok Corte costituzionale (Ústavný súd) č. 238/2014 z 22. októbra 2014, bod 3.2.

76 C-62/14, EU:C:2015:400.

77 Zdá sa, že Corte costituzionale (Ústavný súd) odôvodnil spustenie procesu tzv. „proti-medzi“ v dvoch situáciách, z ktorých jedna patrí do rámca konfliktu medzi normou vnútroštátneho práva a Konkordátom [sentenza n. 18/82, 2 febbraio 1982 (rozsudok č. 18/82 z 2. februára 1982)], a druhá do rámca konfliktu medzi normou vnútroštátneho práva a medzinárodným právom [sentenza n. 238/2014, 22 ottobre 2014 (rozsudok č. 238/2014 z 22. októbra 2014)].

VIII. Návrh

188. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor na prejudiciálne otázky, ktoré položil Corte costituzionale (Ústavný súd, Taliansko), odpovedal takto:

1. Článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že vyžaduje, aby sa vnútroštátny súd, konajúci ako všeobecný súd Únie, zdržal uplatňovania absolútnej dĺžky premlčania, ktorá vyplýva z ustanovení uvedených v článku 160 poslednom odseku v spojení s článkom 161 druhým odsekom codice penale (trestný zákon), v prípade, že takáto právna úprava bráni uloženiu účinných a odstrašujúcich trestov v prípade závažného podvodu poškodzujúceho finančné záujmy Európskej únie alebo stanovuje dlhšie premlčacie doby pre prípady závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy dotknutého členského štátu než pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie.
2. Pojem prerušenie premlčania treba považovať za autonómny pojem práva Únie a treba ho vymedziť v tom zmysle, že každý úkon trestného stíhania, ako aj každý úkon, ktorý je jeho potrebným pokračovaním, prerušuje premlčaciu dobu, čím teda na základe tohto úkonu dochádza k tomu, že začína plynúť nová premlčacia doba, ktorej dĺžka je totožná s pôvodnou premlčacou dobou, pričom na už uplynutú premlčaciu dobu sa neprihliada.
3. Článok 49 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby sa talianske súdne orgány v rámci prebiehajúcich konaní zdržali uplatňovania ustanovení článku 160 posledného odseku v spojení s článkom 161 druhým odsekom trestného zákona v súlade s povinnosťou, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku z 8. septembra 2015, Taricco a i. (C-105/14, EU:C:2015:555).
4. Článok 53 Charty základných práv neumožňuje súdnemu orgánu členského štátu odmietnuť splnenie povinnosti, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku z 8. septembra 2015, Taricco a i. (C-105/14, EU:C:2015:555), s tým, že ako dôvod uvedie, že táto povinnosť nerešpektuje vyšší štandard ochrany základných práv, zaručený ústavou tohto štátu.
5. Článok 4 ods. 2 ZEÚ neumožňuje súdnemu orgánu členského štátu odmietnuť splnenie povinnosti, ktorú Súdny dvor stanovil v rozsudku z 8. septembra 2015, Taricco a i. (C-105/14, EU:C:2015:555), s tým, že ako dôvod uvedie, že bezprostredné uplatnenie dlhšej premlčacej doby, než je premlčacia doba, ktorá je uvedená v zákone účinnom v čase spáchania trestného činu, na prebiehajúce konanie, môže narúšať národnú identitu tohto štátu.